

SLOVENSKI NAROD

zrata vsak dan popoldne, izvenčni nedelje in prazniki. — Inserati: do 30 petit à 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; novice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — "Slovenski Narod" velja leto v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravnštvo: Knastova ulica štev. 5, pritličje. — Telefonski štev. 304.

Uredništvo: Knastova ulica štev. 5, I. nadstropje. — Telefonski štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Redno politično življenje.

Kdor zasleduje delovanja evropskih parlamentov, zapazi, da se v tem parlamentih deluje z visoko paro. Po vsod srečamo nove zakonske osnutke, ki posegajo v kritične probleme dotičnih narodov. Z veliko skrbjo rešujejo valutne probleme, odpravljajo nezaposlenost, boljajo socialne razmere, ustvarjajo industrije in urejajo na ta način celokupno gospodarsko in kulturno življenje. V vseh državah zapazimo torej neko poglobljeno delovanje, ki naj odpravi neredne pojave povojnega časa in ki solidira novonastale živiljenje in pridobitne razmere. Naravnost užitek je čitati parlamentarna poročila iz Čehoslovaške, Nemčije, iz Francije, Italije, Švedske, Anglije itd., kjer ustvarjajo pozitivne zakone in se razgovarjajo o pametnih gmotnih ali duševnih problemih svojega naroda in svoje države.

Le pri nas ne moremo priti do milijon. Mi puščamo naš gospodarski in socialni razvoj, naš duhovni napredek golemu slučaju. V petih letih smo kmaj sklenili najnovejše okvirne državne zakone in še te v taki naglici in v takem političnem razburjenju, da ni čuda, če so v marsičem pomanjkljivi! — Nismo prišli niti do tega, da bi zmenili raznovrstne zakonodaje, ki veljajo v poedinih pokrajnah države. Ves razvoj v vse reševanje komplikiranih povojnih gospodarskih in drugih razmer prepričamo sili časa, nujnosti vsakdanjega življenja, torej usodnosti neregliranega političnega dogodevanja. Naši parlamenti so bili hromi in slepi.

Ne razpolagamo s tistimi pogoji rednega političnega življenja in ustvarjanja, ki so si jih osvojili drugi narodi in s katerimi se lahko mirno posvečajo zakonodajnemu reševanju svojih stisk in želi, vseh svojih političnih in duševnih.

Mlada naša državna stavba se nahaja v stanju borbe za svoje eksistence, za svoj notranji mir in red. Notranji demagogi ji zavestno zapirajo pot do rednega parlamentarnega dela ter do zakonodajne konsolidacije gospodarskih in splošnojavnih problemov. Šesto leto so horimo z raznimi Radiči, Spahi in Korošci ter opuščamo žal radi debate s temi demagogi koristno delo v parlamentu in na vladah. Naša država zastaja za drugimi narodi. Bogove, ali ne bo ta zastoj kriv kakemu ponejšemu vojnemu ali drugemu porazu, ker bodo nasprotni narodi daleč pred nami in bomo mi nepriravljeni vstopali v mednarodne konflikte!

Kako zaostajamo za drugimi narodi, nam dokazujeta dva primera. — Nemčija in Avstrija, ki sta obe že uvedli po strahovitih valutnih krizah in devalvacijah zlato valuto in s tem položili temelje gospodarske obnove.

Te politične resnice so enostavne, tvorijo pa temelj vsakega razvoja in napredka. Brez notranjega reda in mira, brez parlamentarne večine in brez močnih, doslednih, nacionalnozmeslnih in ustvarjajočih produktivnih vlad ne bomo reševali svojih javnih problemov. V Beogradu se naj končno otvoril delazmorni narodna skupščina, ki se bo zavedala celokupnega naroda in njegovih javnih težav, tako v industriji, kakor v trgovstvu, obrti, socialnosti in duševni kulturi in ki bo v smislu te politične zavesti polagala temelje za obnovno in vsestranski napredok!

Naša država ni igrišče, kjer se lahko pasejo demagogi in se lahko vrši vetrne debate o federacijah, sovjetskih, avtonomijah in drugih takih stvarih, za katere nimajo še mnogo večji narodi, kakor je jugoslovenski, v današnjih razmerah prav nobenega konkretnega zmisla in ki se rajo poglabljajo v pravo zakonodajno delo na polju državnih financ, agrarne reforme, socijalne zakonodaje itd.

S predstoječimi volitvami napravimo poizkus, da uničimo dosedanje anarhijo in demagogijo in da omogočimo redne parlamentarne pogoje širokopoteznega ustvarjanja in konsolidiranja naše države.

Kdor hoče narodu in sebi kot posledicu v tem narodu dobro, mora že-

Italijani zavlačujejo razmejitev v Sloveniji.

Nadaljevanje trgovinskih pogajanj z Avstrijo. — Dr. Rybač o uspehih konference v Benetkah. — Dr. Ninčić ne odpotuje v London.

— Beograd, 20. decembra. (Izv. Ob 12.30.) Danes dopoldne je ministriški predsednik Pašić zelo dolgo konferiral z ministriškim podpredsednikom Marko Trifkovićem, nato je ob 11. dopoldne Nikola Pašić odšel na dvor, kjer ga je kralj sprejel v enourni avdijenci. Po avdijenci je zopet sledilo posvetovanje med obema voditeljem pravilno.

Trosvetni minister Svetozar Pribičević je danes dopoldne odpotoval v spremstvu M. Savčića v Užice, kamor je za jutri, v nedeljo, dopoldne sklicano veliko zborovanje samostojno demokratske stranke. Stranka pridobiva e' dne '9' do ne '10' tuji v Srbiji. Za zbor v Užiču vlada veliko zanimala v vseh političnih krogih.

Pravosodni minister dr. Edo Lukinčić se vrača v ponedeljek s svojega inšpekcijskega potovanja v Južni Srbiji. V Skoplju in Nišu je pravosodni minister prisotoval tudi političnem konferencem tamoznjih voditeljev nacionalnega bloka. Za božične praznike odpotovali minister dr. Edo Lukinčić v Karlovac.

Naš delegat za trgovinska pogajanja z Avstrijo, dr. Miroslav Ploj, je danes dopoldne sprejel vašega dopisnika, ter mu podal kratek pregled o poteku dosedanjih pogajanj med obema državama, ki so se vršila na Dunaju. Dr. M. Ploj je izjavil, da je že skoraj nad 1/4 poslov povoljno končanih in rešenih, mnogo je upana, da se pogajanja v kratkem končajo s povoljnim uspehom. Nove težko so se samo pojavile v vprašanju carinske tarife in v splošnem delu trgovinske pogodbe. V ostalem dela tudi ovire vprašanje obveznega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. Pogajanja z avstrijsko delegacijo so bila zato prekinjena in odložena, ker je bila k temu prisiljena avstrijska delegacija, ki je moral prenemati velike napore pri postavljanju s Češkoslovaško republiko. Od 1. januarja 1925 stopi v Avstriji tudi v veljavno nov carinski tarif. Potrebne so nadalje v Beogradu naše konference z merodajnimi faktorji. Tudi avstrijska delegacija mora še poprej stopiti v stike z industrijskimi krogmi, ki so interesirani na izvodu v Jugoslavijo.

Dr. Rybač je končno izjavil, da v glavnem lahko rečemo, da so se posli reševali dosti povoljno, da so posvetovanja potekla dobro in je unatl, da se bodo povoljno rešila še ostala vprašanja.

Jugoslovenska in Italijanska delegacija se dne 15. januarja prihodnjega leta sestanete k nadaljevanju pogajanj v Benetkah.

Danšnji jutranji listi v Beogradu in v pokrajini so javljali, da je zunanjši minister dr. M. Ninčić odpotoval iz Pariza v London. Te vesti so netočne. Zunanje ministarstvo je bilo danes obvezeno, da prisne dr. Ninčić iz Pariza v Beograd v nedeljo zjutraj.

Pred izbruhom državljanske vojne v Rusiji?

Nasprotja med Trockim in Zino vjevim. — Boljševiška propaganda na Balkanu.

— Beograd, 20. decembra. (Izv.) Današnja »Politika« objavlja iz Bratislavje 19. t. m. daturano brzjavko o razdoru v boljševiški rdeči armiadi. Brzjavka pravi:

Po veste iz Odese so v Moskvi vojaški pristaši Trockega zapri tajnički komunistične stranke Stalinu, ker je med vojsko razširil okrožico, v kateri naziva Trockega za izdajalca in zahvale potrebne odredbe, kako naj bi se Trockij eventualno onemogočil. Med pristaši Staljinovimi je arretacija izvajala v Carigradu, kjer sovjetski agent Mirni razpisal vsak dan velikanske svote falsificiranih ameriških dolarjev in angleških funkov Sterlingov. Ti falsifikati se odpošiljajo iz Carigrada v sosedne balkanske države. Grška in Bolgarska sta poplavljene s temi falsifikati.

Povodom te arretacije so nato vladni zveste čete napadle vojašnico, v ka-

leti zmago nacionalnega bloka, ki zastopa poleg osnovnih državnih in nacionalnih idej še pravilno politično smernico konkretne ustvarjajočega dela tako v državnih centralih, v narodnih skupščinah, kakor v lokalnih samoupravah. Mi zahtevamo, da jugoslovenski narod prestopi od besed k delu, in sicer k delu tako v osrednjem parlamentu kot v vseh samoupravnih entitetah svojega novega državnega živiljenja.

Hocemo redno politično življenje, stvarno delo in ustvarjanje v naši državi, kakor pri ostalih naprednih, svojih nalog razumno se zavedajočih kulturnih narodov Evrope.

Sedanje volitve naj dokončajo šestletno dobo ničvredne anarhije in demagogije!

Naj se odpre vrata delazmornih in politično realnih narodnih in lokalnih skupščin!

Nemiri v Albaniji.

— Beograd, 20. decembra. (Izv.) Današnja jutranja poročila iz obmejnih krajev proti Albaniji naglašajo, da je vlada Fan Nollia izgubila vso zaslombu med narodom. Uporniki so zadnja dva dneva dosegli lepe uspehe in napredovali proti Tirani. V vladinih vrstah je nastala velika zmelenost. Ahmed beg Zogu pridobiva vedno večje število prisostev.

— Rim, 19. decembra. (Izv.) Iz Tirane demandirajo vesti o padcu Skadra in Argirokasta. Voltive v narodno skupščino so odložene na nedoločen čas.

— Beograd, 20. decembra. (Izv.) Po poročilih iz Struge je prišlo do ogroženega sponda med vladnimi četami in uporniki v bližini Elbasana. Vladine čete so bile poražene in so moralne bežati. Uporniki korakajo proti Flasatu. Najpreje so bile razširjene vesti, da so uporniki dovolj težak poraz in da je bil ubit voditelj upornikov Vloš beg. Te vesti niso bile točne. Major Vloš beg je dosegel lepe uspehe. Vlada Fan Nollia je ogrožena. Po poročilih iz Debra so Ahmeda bega Zoga čete esovobodile 80 talcev, ki so jih zajele vladnine čete. Ti talci so izpovedali, da je Fan Nolljeva vlada proračuna Drača prejela velike množine orožja in munitione. Oficirji vladnih čet, ki vodijo operacije, so znajo niti albanški in so tuji. Poveljni vladnih čet Bajramu Curu se je posrečilo zavzeti od upornikov zasedeno Krumo, uporniki pripravljajo protinapad.

— London, 19. decembra (Izv.) Od strani Jugoslovenske in Italijanske vlade je prejela angleška vlada zagotovo, da se Italija in Jugoslavija ne namerava vmesavati v notranje dogodke v Albaniji.

— Ženeva, 20. decembra. (Izv.) Švicarska brzjavna agencija objavlja: Glavni tajnik Društva narodov sir Erik Drumond je prejel od albanškega ministarskega predsednika in začasnega zunanjšega ministra msgr. Fana Nollia brzjavno poročilo, ki pojasnjuje položaj Albanije. To poročilo med drugim navaja, da so bili nemiri organizirani izva ozemlja kraljevine SHS. Fan Noll prosi glavnega tajnika, da intervencijski vlad v Beogradu in na napravil konec vsem nemiru, ki ogrožajo mir na Balkanu. Vsebinska te brzjavka je bila izredno jugoslovenskemu poslaniku v Bernu. Člani Društva narodov so bili o tem tudi obveščeni.

— Rim, 20. dec. (Izv.) Dalmatinec in fialistov poslanec dr. Dudan je na zunanjšem ministru stavljal kratko interpellacijo o razvoju dogodka v Albaniji. Interpellant med drugim navaja:

All je res, da je istočasno, ko je jugoslovenski zunanjši minister v Rimu izjavil, da Jugoslavija ne intervira v Albaniji, jugoslovenska vlada trpeva organizacijo in koncentracijo uporniških čet, ki so bile preskrbljene s strojnimi puškami, topovi in minice. Interpellant zahteva, da vlada ukrene vse za zaščito Italijanskih interesov na Jadranom morju.

— Rim, 20. dec. (Izv.) Albansko poslanstvo zanika beogradsko poročilo, da bi se prizipravil Fan Noll na beg. Italijanski listi ponatiskuje rade volje zelo obširna albanska tendenciozna poročila, ki skušajo dokazati, da sta Jugoslavija in Grška organizirali s svojega ozemlja uporniško gibanje proti Fan Nollju. Dve italijanski pomorski edinici sta se vsidrali pred Valon. Dnevnemu križarjenju ob obali med Dračem in Valonoma. Italijanski listi omenjajo, da albansko prebivalstvo simpatično pozdravlja italijansko vojno mornarico.

— Beograd, 20. dec. (Izv.) Danes dopondne je poselil načelnika političnega oddeшка v zun. ministervstvu Branka Lazarevića. Ali Riza beg Kolonja. Albanska vlada še vedno širi v inozemstvu, zlasti v Rimu in v Parizu, kakor tudi v Ženevi pri Društvu narodov proti jugoslovenski vladi naperjeve tendenčne vesti. Kategorično zavrza vlada albanske obtožbe, da Jugoslavija podpira upornike.

URADNIŠKI ZAKON NA ČEŠKOSLOVAKEM.

— Praga, 20. decembra. (Izv.) Narodna skupščina je včeraj sprejela v drugem čitanju uradniški predlog. Skupščina je dalje sprejela trgovsko-politični pooblastilni zakon in še nekatere druge zakonske načrte. Skupščina je odobrila vladi tudi naknadni 375 milijonski kredit za razne svrhe, med drugim za izboljšanje gmotnega položaja sodnikov.

VOLILNI SPORAZUM NACIONALNEGA BLOKA ZA MARIBOR.

— Beograd, 20. decembra. (Izv.) Glavni izvrsavalni odbor narodno-radikalne stranke je danes pozval v Beograd zastopnika radikalne stranke za mariborsko oblast držafera Müllerja in dr. Ravnika, ki je bil na zadnjem nedeljskem sestanku postavljen za nosilca radikalne liste v tem okrožju v svrhu, da se doseže popolen volilni sporazum nacionalnega bloka za Maribor-Celje.

IZJAVA DR. VOJE MARIKOVICA.

— Beograd, 20. decembra. (Izv.) Današnja »Pravda« objavlja izjavno bivšega zunanjega ministra dr. Voje Marićevića o njegovem potovanju v Sofijo. On ni imel nobene politične misije in bi jo tudi ne sprejel z ozirom na sedanjih političnih položajev. Po njegovem mnenju je boljševska nevarnost večja v drugih državah nego pri nas, posebno pri naših sosedih. V boljševski propagandi tiči pa tudi mnogo blufa. Sovjeti hočejo samo paradirati. Glede odnosajev napram Bolgarski je izjavil, da je treba mirno gledati v bodočnost in upa, da se doseže definitiven in trajen modus vivendi. Dr. Voja Marićević je danes odpotoval na agitacijsko potovanje v Požarevac.

MACDONALD JE PRODAL RUSOM STROJNE PUŠKE.

— London, 19. dec. (Izv.) Predsednik Trgovske zbornice sir Filip Cuniff-Lister je izjavil v angleški poslanski zbornici, da je Macdonaldova vlada privolila v izvoz 600 strojnih pušk iz Anglije v sovjetsko Rusijo. Dovolila je izvoz tistih vlad, katerih član je Zinovjev, ki daje angleškim komunistom navodila za pripravo državljanske vojne. Te strojne puške so bile natihoma, ponoči in z največjo predvidnostjo prenešene na krov ladij, ki so jih nato eksperimentirale v Rusiji. Konserativna vlada je sedaj sklenila izvoz orožja v sovjetsko Rusijo prepovedati. Angleška poslanska zbornica je dalje tudi razpravljala o odpolitizaciji francoskega poslanika v Londonu Saint Aulafra, katerega odpoklic je je pri francoski vladni izposloval Macdonald, češ da ne kaže posebnega zanimanja za probleme mednarodnega socijalizma.

INTERPELACIJA PROTI JUGOSLAVIJI V ITALIJANSKEM PARLAMENTU.

— Rim, 19. decembra. (Izv.) Poslanec Duda je v današnji seji poslanskih zborov stavljal tole interpellacijo: 1. Ali je res, da je jugoslovenska vlada v ţasu, ko je po svojem zunanjem ministru v Rimu izjavila, da se ne namerava vmesavati v interne razmere v Albaniji, trpeva na svojem teritoriju na albanski meji koncentracijo oboroženih vtačkih čet, opremljenih s strojnimi puškami in topovi, ter jim dovolja udreti na albanski teritorij? 2. Kaj namerava italijanska vlada ukreniti v varstvo italijanskih interesov na Jadranu, ki so v temi zvezni založbi neodvisnosti? — Druga Duda je v interpellacijo se nanaša na šols

DR. FRAN WINDISCHER:

Kreditiranje in krediti pri Narodni banki.

II.

Do zadnjih časov je spričo velikih kreditnih potreb na eni strani, na drugi strani pa vsled nedostajanja pravih poslovnih menic tudi v meničnem materialu pri najvišjem vremenu naše kreditne organizacije prisko do milejše in rahlejše prakse glede meničnega materiala nekako via facti. Spričo značaja Narodne banke kot emisijske banke, ki mora imeti pred seboj v prvem redu likvidnost, je pa računati s tem, da bo treba likvidirati ta položaj, ki se je razvil tudi v naši državi in pri nas tako, kakor v naši sosedini v inozemstvu vsled izrednih razmer v celem gospodarstvu po vojski. Pri ekskontnih in reekskontnih kreditih so prišle finančne in depotne menice precej v navadno. Ne more biti dvoma, da bo ta položaj treba polagoma likvidirati. Prehod iz sedanjega položaja v normalen položaj pa je tako težaven in ga je treba vršiti z vso opretnostjo, aka nočemo tvegati nevarnih stresijev v svojem gospodarstvu, ki je itak že dolgo v resni krizi. Položaj v naših krajih v Sloveniji je posebno težaven, ker dejansko v kupčiji ni bilo ob najboljši volji še mogoče oživiti kupčijskih menic, predvsem tudi zategadelj ne, ker je treba voditi račun o mogočem vplivu inozemske, pri nas živo občutene konkurenco, katera v blagovni kupčiji ob času slabe konjunkture daje na kredo s preraholo roko. — Ako naš hočej, da jih izgrize tuja konkurenca, morajo v časih, ko carina ne igra na naraščanju naše valute zadostne vloge, tudi sami pristatati na dolgo kreditiranje. Nekoliko izboljšanja naj je sedaj mogoče pristati na ta način v kupčiji, da se v sklepnih pismih dogovaria pristojnost borznega razsodišča v Ljubljani.

V teh težavnih prilikah se nahajajo naši producenti in trgovci v prav neljubem položaju, ko neodvratno trka na vrata zahteva Narodne banke, da se za dovoljene kredite donašajo zopet poslovne menice. Ta stran kreditnega vprašanja je zelo važna in vodstva naših gospodarskih organizacij so se v polni zavesti resnosti položaja povodom zadnjega bivanja glavnega direktorja Narodne banke g. dr. Dragojuba Novakovča v Ljubljani oglasile pri njem ter so v dolgi konferenci razpravljale o položaju in o načinu, kako priti iz sedanje situacije. Dne 17. novembra je bila deputacija Trgovcev in obrtniške zbornice za Slovenijo in Zvezze industrijev, obstoječa iz gospodov Ivana Kneza, Dragotina Hribarja, inž. Šukljeja in dr. Windischerja pri tukajšnji filialki Narodne banke, kjer je ob prisotnosti g. upravnika Ivana Gregoriča razpravljala z zgodnjim generalnim ravnateljem področno o kreditnih vprašanjih. Prišlo je napravo na razgovor vprašanje kreditnih potreb v obči ter smo poudarjali, da ne kaže zmanjševati itak majhnega kreditnega kontingenta za Slovenijo, kjer je položaj posebno težaven, ker manjka denarja, ker je industrija v dolgi težki krizi ter je osobito konkurenca iz Avstrije uničevalna. Pri nas ni bogastva, denarne vloge so narasele, ker se je vsed stabiliziranja in dviganja dinarja pri prebivalstvu vrnilo zaupanje. Povedali smo, da poslovnih menic ni in da se v kupčiji vse brani dajati menice. Če naši ne posoja brez menice, pride konkurenca. Nelzprosno in trdo izvajanje zahteve po kreditnih menicah bi pomenelo danes dejansko odtegnitev kreditov in bi vodilo naravnost do gospodarskih nesreč. Gospod generalni ravnatelj je odločno poudarjal, da treba absolutno računati s tem, da moramo v interesu likvidnosti banke zopet v staro prakso s poslovnimi menicami, ki je edino pravilna. Trgovci in indu-

Nenrekonskliivi so le
EXCELLA
Štavni stroj — Iz edno
Oglede si lahko pred takojšnjim
J. GOREC, Ljubljana, kreditne banke

Inspirirate v „Slov. Narodu“!

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Opica je položila truplo deklaracija na tla in se pripravila na boj, da zmaga in si obrati ta izredni plen. Misliš je, da bo zmaga lahka. Tudi ona je poznala Koraka. Ali ga ni pregnala svoječasno iz roda veleopic, ne da bi iztegnila roko in uporabila zobovje? Ta Korak je bojaljivec, ki tretja pred bojem. Z njim bo končal v nekaj trenotkih.

S sklonjenim glavo, z vzvoženimi prsi se je vrgla na to čudno človeško bitje z gladko kožo, ki ima pogum udreti v kraljestvo njenih kraljevskih pravic.

Sprjela sta se, kakor dva razdvjana bika in se zavala na tla; ruvala sta se in grizla z zobmi. Korak je nekje pustil svoj nož. Besnot in krvljočnost bi mogel utolititi le na ta način, da se zagrize v meso veleopic, da trga njeno meso in da na svojem telesu začuti njen gorko kri. Korak se ni boril iz maščevanja ali sovraštva. Njegov boj je imel globokejše razlage.

Tako je bilo: Korak je bil v tem hipu samec, ki je sprejet boj s samcem — zaradi samice.

Napad Korakov je bil tako nepričakovani in silen, da se je že v prihodnjem trenotku zadebel v opično grlo, ne da bi se ta mogla braniti. Zajedel se je globoko prav do glavne žile. Z rokama pa je držal strašne žape svojega nasprotnika.

strajalc sami imajo interes na tem, da morejo zopet razpolagati s svojim premoženjem. Red in solidnost se vrne, če pride zopet do veljave poslovna menica. Imeti je tudi pred očmi pri kreditiranju veliko verjetnost, da se trajno dviga vrednost dinarja. Upnikom bi lahko nastale velike izgube, če bi imeli preveliko terjatev ob času, ko bi se dinar hitro močno dvigal, ker bi mogel marsikaterega dolžnika spraviti v težave za plačilo. Likvidacija sedanjega položaja je absolutno potrebna. Sedanja praksa ne more vstrajati, banka se mora držati svojih izkušenih osnovnih vodil. Vprašanje likvidacije je dano neizbežno, gre samo za način likvidacije. Poudarjali smo, da načeloma ne moremo prerezati pravilnosti zahteve, da pa prosimo, da se posebno pozorno upošteva položaj v Sloveniji, ki je najbolj izpostavljen tuji konkurenji. Za našo industrijo je prilagoditev in prehod seveda mnogo težja nego za trgovino. — Likvidirati je treba previdno in treba dovolj dolge prehodne dobe, osobito v pričetku v prvem letu treba posebne obzirnosti in uvidevosti. Govorilo se je nato podrobno, kako urediti prehod in v kaki dobi je izvršiti likvidacijo. — Spričo stališča g. generalnega ravnatelja, da bi bila od nas predlagana likvidacija prepočasna in da treba bolj pospešenega prehoda, v tem vprašanju ni bilo mogoče priti do zaključka, ter je bilo treba predložiti Narodni banki utemeljeno spomenico. Taka spomenica je bila odpolana koncem novembra. Za dne 8. decembra je dospel sledeči odgovor:

Trgovački i obrtnički komori v Ljubljani.

V odgovoru na Vaše pismo, broj 12.193, od 25. prošlega meseca, ko je ste nam uputili v zajednici s tamošnjim Savezom industriala, čast nam je izvestiti Vas, da je upravni odbor bančin s obzirom na veliki broj neposlovnih menic, ekskontovanih kod banke odlučio, da trgovci in industrijalci, ki ekskontuju kod banke svoje menice, imajo te menice da zamene poslovним menicama najmanje sa sumo 20 % v narednej godini. U smislu ovog rešenja upravnog odbora izdali smo potreben uputstvu našim filijalam. S poštovanjem Narodna banka kraljevine SHS.

Povodom predmetne konference je bila prilika opozoriti gospoda generalnega ravnatelja Narodne banke tudi na poseben položaj našega obrtništva, kateremu bi bilo treba na primeren način priti nasproti glede njegovih kreditnih potreb, ki so svoje vrste in zaslužijo individualno upoštevanje. Kre ditne potrebe obrtnikov naših zaslubi jo posebno pozornost in obzirnost spričo številnosti tega stanu, njegove gospodarske važnosti za državo in za bodoči razvoj naše domače proizvodnje. Gospod generalni ravnatelj je zagotovil, da ima umevanje za te posebne potrebe obrtništva, da pa obstoje gotove težave spričo ustroja in naloge Narodne banke. Vprašanje bi se dalo morda zadovoljivo rešiti, če bi se našlo primerno posrednike, kateri bi tvorili vezo med obrtnikom in Narodno banko.

Nenrekonskliivi so le
EXCELLA
Štavni stroj — Iz edno
Oglede si lahko pred takojšnjim
J. GOREC, Ljubljana, kreditne banke

Inspirirate v „Slov. Narodu“!

Neosečiv konstrukcija in materijal
Iz edno
nike cene.
Oglede si lahko pred takojšnjim
J. GOREC, Ljubljana, kreditne banke

Nov. 1. Januarjem prične Izdati v Zagrebu socialistično glasilo „Rdeči prapor.“

Sedaj se je zavedla Meriem in odprla oči. Kar je videla, je njeni oči napolnilo z začudenjem.
»Korak!« je zaklicala. »Korak, moj Korak! Vedela sem, da prideš, ubij ga, prosim te, ubil ga!«

S plamečimi očmi in z dvigajočimi se prsi je hitela proti njemu, da mu v srce vlijе odločnost in vstrašnost. Nedaleč od njega je ležalo kopje, katero je odložil, ko se je spoprijel z veleopicem. Dekle je hlastno zagrabilo kopje. Dasi je bil boj grozen in strašen, vendar ni pokazala slabosti. Korak je pač bil ljud boj z drugimi Mangani, kateri jo je hotel odvzeti. Zato ni gledala, kako bi iskala pomoč in zatočiše v vrhovih dreves, kar bi brez dvoma storile druge opice-samice iz rodu Mangani. Zagrabilo je kopje, namerila z njim in ga zapicila veleopicem naravnost v srce.

Korak sicer ni več potreboval njene pomoči, zakaj veleopicem je bila že skoraj mrta. Glavna žila na vratu je bila pregrizena in kri je iz nje curkoma lila na tla. Korak se je Meriem ljubezno v nasmehnil in jo povhalil za njen lunaski čin.

Kako je bila vitka in krasna! Ali se je morda ona spremenila v časnu odkar je ni videl, ali pa te on drugače vidi? Opazoval jo je, ves zadivljen, in odkrival je na njej čar za čarom. Koliko časa je temu, odkar jo je zagledal v naselbini njenega ročeta? Takrat je bila še malo dekletce. Kako dolgo je že temu? Korak ni vedel, zakaj življenje v džungli ni merjeno po časovnih enotah, tudi onc ali mimo posebno smrtno in važnost. Vsekakor

Politične vesti.

= Kako kleveta in kvare ugled slovenskega ljudstva »Slovenec«! »Slovenec« se je danes razvrezel v uvodniku o »nesposobnosti sedanja vlade«. Stara »Slovenčeva« lajra je topot interesantna. Ker jo podpira z novimi argumenti! Kakši? So ti argumenti? Načrti imamo v Sloveniji »preč— srednjih šol! Dobre, zakaj pa ni »Slovenec« o tem piše prejšnja leta in ne žele danes v pozicijo, ki se zgraža nad nesposobnostjo vlade. Lepše je bilo od »Slovenca«, da je to zagovarjal prečinko, kar je imelo v Slovencih splošno politično staljeto! Drugi argument »Slovenca« je nastopni: »Solske knjige se avajajo po Špekulacijskih načelih tiskarni in pisateljev. Kje? Pri nini v Sloveniji! To so lastne »Slovenčeve« besede. Nam res niso znani slučaji takih Špekulacij in jih v interesu našega ugleda kar najodločneje odkljamamo! Zlastno pa je, da si upa s tako kleveto priti na dan glasilo, ki se izdaja za borca slovenskega naroda in njega kulturnosti! Ce je nekaj reenice na tej »Slovenčevi« trditvi, se lahko nanaša kvečjemu na edicije svojega tiskarskega in knjigotržnega podjetja! Stvar je potem takrat, da je uradno preiskava proti klerikalnim pisateljem in tiskari, vsa na podlagi »Slovenčeve« ovadhe. — Do takih absurdnosti privede »Slovenca« njegova domagošča pisava, ki včasih pozabi, kaj zapiše!

= Srednjih šol je preveč! Kdo trdi to? »Slovenec« v svojem današnjem uvodniku! Govoreč o »radikalnodemokratiskem nesposobnosti«, trdi, da dokazuje »to nesposobnost« tudi dejstvo, da imamo v Sloveniji preveč srednjih šol! To si upa napisati glasilo, ki venomer vpije, kako se zapostavlja kulturno Slovensko, da ji zapira vrata duševnega napredka in da hoče beogradska vlada vse nivellirati! Zdaj čujemo iz ust klerikalnega uvodničarja, da imamo pravzaprav v Sloveniji preveč srednjih šol. To se pravi, da si vzgajamo preveliko in preštevilno inteligenco. »Slovenec« teoretično hodi srednjih šol, odnosno se zgraža nad tem, da Slovenci potom svojih nadstevilnih srednjih šol ne postanejo nadkulturni! »Slovenec« proti hiperkulturni, beogradska vlada pa za! To si zna »Slovenec« demagogizirati! Še srednje šole dokazujo nesposobnost beogradske vlade, ker jih je preveč!!

= »Slovenčev« nesposobnost. »Slovenec« je napisal uvodnik o »demokratsko-radikalni nesposobnosti«. Pe »Slovencu« je torej nesposoben tisti, ki vodi tako politiko, da že šesto leto v Jugoslavijo in ima vso državno oblast v rokah! To je za »Slovenca« — »nesposobna« politika. »Sposobna« pa je »Slovenčeva« politika, ki čopi za zasečkom ter išče utroho za klerikalno polnomocijo posebno pozornost in obzirnost spričo številnosti tega stanu, njegove gospodarske važnosti za državo in za bodoči razvoj naše domače proizvodnje. Gospod generalni ravnatelj je zagotovil, da ima umevanje za te posebne potrebe obrtništva, da pa obstoje gotove težave spričo ustroja in naloge Narodne banke. Vprašanje bi se dalo morda zadovoljivo rešiti, če bi se našlo primerno posrednike, kateri bi tvorili vezo med obrtnikom in Narodno banko.

= Raznust nemške stranke? Beogradski »Pravde« javlja, da namerava vladu razpuštitи ne samo džemijet, mudičevi tudi ne mamo stranko, če da stranke nacionalnih manjšin nimajo pravice voditi samostojno politiko. — »Pravde« je glasilo Davidovićovo, ki v zadnjem času prav rada donača tendencije. Koliko je vest o raznusti resnična, se pokaže pač že v najkrajšem času.

= Nov. 1. Januarjem prične Izdati v Zagrebu socialistično glasilo »Rdeči prapor.«

Sedaj se je zavedla Meriem in odprla oči. Kar je videla, je njeni oči napolnilo z začudenjem.

»Korak!« je zaklicala. »Korak, moj Korak! Vedela sem, da prideš, ubij ga, prosim te, ubil ga!«

S plamečimi očmi in z dvigajočimi se prsi je hitela proti njemu, da mu v srce vlijе odločnost in vstrašnost. Nedaleč od njega je ležalo kopje, katero je odložil, ko se je spoprijel z veleopicem. Dekle je hlastno zagrabilo kopje. Dasi je bil boj grozen in strašen, vendar ni pokazala slabosti.

Korak je pač bil ljud boj z drugimi Mangani, kateri jo je hotel odvzeti. Zato ni gledala, kako bi iskala pomoč in zatočiše v vrhovih dreves, kar bi brez dvoma storile druge opice-samice iz rodu Mangani. Zagrabilo je kopje, namerila z njim in ga zapicila veleopicem naravnost v srce.

Korak sicer ni več potreboval njene pomoči, zakaj veleopicem je bila že skoraj mrta. Glavna žila na vratu je bila pregrizena in kri je iz nje curkoma lila na tla. Korak se je Meriem ljubezno v nasmehnil in jo povhalil za njen lunaski čin.

Kako je bila vitka in krasna! Ali se je morda

Pri posetih

je za serviranje najbolj priporočljiv **kakao VAN KASTER**

Miklovo truplo najdeno!
Senzacionalen preokret v preiskavi umora v Studencih. — Truplo zakopano v gnoju. — Zlahtič in njegova žena izročena okrožnemu odčetu.

Potek preiskave več ali manj zagonetenega umora v Studencih pri Mariboru je dosegel včeraj zjutraj senzacionalen preokret. Dočim je bil eden storilec že prijet in so oblasti drugemu takoreč že za temati, je tvojino izginjeno Miklo edino temno točko v preiskavi strahovitega umora. Vsebemu poizvedovanju oblasti in policije, pa se je posredilo včeraj razkriti tudi to zagonetko. Miklovo truplo se je našlo zakopano v kupu gnoja in s tem je napravljeno konec vzemirjenju med mariborskimi prebivalstvom ter fantastičnim govorčem, ki so bile razširjene po mestu. O odkritju Miklova trupla nam poročajo:

Sprva, ko je bil umor odkrit, se je splošno smatralo, da je Mikl umoril svojo ženo in še kasneje, ko se je našlo tudi truplo umorjenega deteta v posteli, je nastalo sum, da je Miklo rodbina postala žrtev strahovitega robarskega umora. Nadaljni potek preiskave je oblasti privredel na sled pravne krive. Bil je to mizar Zlahtič Iz Ptuja, ki sicer sedaj svoj zločin trdovratno zanika, vendar je z odkritjem Miklovega trupla njegova krivda dokazana ter njegova usoda zaprečena. V Miklovi delavnicu se je našlo, kakor smo že poročali, drugi dan par okrvavljenih čevljev, ki so bili blatni, deloma so se jih prijemali odpadki gnoja. Obstojal je sum, da sta se oba morilca v Miklovi delavnici preobula, kajti prečljiv ni bilo tam. To je ugotovil Miklov pomočnik. Na podlagi tega odkritja je bila policija pripravljena, da sta morilca moralca Mikla zapečetila v kamalu na odkrila neko truplo. Pogled, ki se Jimu je noddil je bil grozen, kajti truplo je bilo že v štadiju razpadanja. O strahovitem odkritju je bil takoj obveščen policistički komisariat v Mariboru, na kar je odšla na vl

Prosleta.

Reportoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Nedelja, 21. decembra: Ob 15. popoldne »Pri Hrastovlju«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ob 20. zvečer Danes bomo tiči, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Ponedeljek 22. decembra: Veronika Desenška. Red F.

OPERA:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Nedelja, 21. decembra: Ob 20. uri zvečer: »Tosca«. Spominska predstava za G. Pučinija. Gostujeta g. Zikova in g. Simenc. Izven.

Ponedeljek, 22. decembra: Zaprt.

Torek, 23. decembra: »Pikova dama«. Gostujeta g. Zikova in g. Simenc. Red B.

★ ★ ★

M. Z.: „Veronika Desenška.“

Zeč pozno prihajam. Ker sem iz vpravljanih zapazil, da se moja zakasnitev razloga najrazličnejše, smem povedati, da sem omatral stvar potrebo najtehtnejšega premisska. Izpravljati sem si moral vest pri vsakem stavku, kritično gledati predvsem na sebe samega. To je zahteval respekt, ki ga imam pred pesnikom in njegovim umetnostjo, že odkar se je med nami pojavila.

Odan Zupančič piše drama ...

Ze leta dni je še pesnički novico preko naše grude. Zazdel sem si, da stoim kje zunaj, ko diši po zemlji in krili jata selivk zopet proti severnejšemu domu. Glej, kmaču nam zasije pomladno sonce, da razneži vse v nas in okrog nas v samo slast, lepoto in triumf.

Taka očenjava mi je donašal oni šepeč.

In je delo despolo.

Prečital sem »Veroniko«, jo videl na gledališču, jo zopet pazno prečital in si jo vnovič ogledal pri igralcih. Začutil sem, da nam je darovanega mnogo več, a tudi zopet manj, nego bi bilo ono, kar kašem čakal. Čakal sem predvsem na drama. Na umotvor, ki se bo kakor divna oaza zasvetil sredji pustinje naše oderske produkcije. Zato sem na Zupančičeve novo delo izprva zrl sam s tega stališča. Potom takega gledanja pa nisem doživel onega osrečenja, katerega sem deležen iz pesnikovih doseđanjih del. Danes glejam na »Veroniko« drugače, kot na pesem v dramski obliki. S tem pa sem si razklenil ves mogočni zapis poezije, iz katere obstaja ta umetnina. Razili so se pred me slapovi rož, iz katerih puhti opojni in osrečjujoči vonj Zupančičeve mojstrstva.

Pesnišča vsebina stihov, odeta v muziko jeziku, ki jo ima le on edini, plastična krasota in izvirnost pesniških misli stote na vrhuncu občutja, ki je v poeziji dosegla.

En kratek stih me je posebno zadivil, ne prevzel in mi pojde v srcu. To je oni, v katerem pravi pesnik o kresnem času: »Ko sonce docvete in se osuje.« Vidim iz same luči vzraslo stolito rozo ali kralzantemo. Pa se ji komaj bližljibam in se že začenja osipati sprožene dozorelosti. In nekaj zveni v tem verzu, kar mi ozivlja vse ono, o tožnosti združeno kipenje srca, katero me vsako leto zgrabi o kresnih večernih zarjah, ko vse dehti, ko dviga narava tisočen glas bohote in osrečenosti v prosojeni zublji žarečega nebesa. Tedaj se mi zaplazi po tliniku navzdol mrka zavest, da so to le dnevi, le trenotki, noseči v sebi že kral smrti in stojimo samo na prevalniku, kjer od vekomaj pričenja tek ceste na vzdol. »Ko sonce docvete in se osuje...«

Ali o speci Veroniki:

... Metulji — sanje

so vztrajevali ji na očeh

obtavlja se zleteti z njih.

Ali je mogoče za nalaho vznemirjeni futranji spance lepe dekleki najti primera večje nazornosti in lepše poezije, nego metulje na cvetiu, ko jim plasno zatrepetajo kriča pri bližajočem se koraku?

V nekaterih primerih srečavamo tudi Zupančičev zmagovalni humor.

Oskrnik o novi opremi pristave:

»Odcje — sam puh, kakor bi bil angel-jeckubel.«

Kako včelo grofa Friderika k Veroniki: »Če bi (sc. gospod grof) strelo zahajali, bi rekli, da sede na polžu.«

Vinoljubni vitež Jošt ima »pobožno« misel:

»Pejji nas v klet obokano, prijatelji, da bomo bližji dedom pod zemljo.«

Ta vlažni vzdihljaj bi se bil mogel rodit v Falstaffovi glavi.

Zadostni citatov: saj bo vsak Slovenec dral »Veroniko Desenško.«

Macterinka vredna je ideja, da meče leseni križ, ki deli okno na štiri polja, na nočno dvorišče svojo senco in stolita pod nočni senči Jelisave in Veronike kakor vizija z Golgote.

Za nekaj mi je žal: Da ni pesnik močnejše povdarnjal volje Celjanov, ustvariti si na našem jugu lastno carstvo. Le šest stihov govori o tem. Stari celjski grof pripoveduje o svojem vnuku: »...ž njen gledava na jug... dokoder gre naš ležek.« Levat govori na odru te verze s povzdignjeno glavo in glasom; vendar pa so prekmalu

mimo, nego da bi strune narodnega čuta v poslušalcih glasno zabrnale.

Pesnik Zupančič nam je stikal, da govorim z Aškercem, nov pester čilim. Ko ga je pred nami razgrnil, se je iz njega svet oblak opojnih rož in mnogo prelepnega cvetja je obviselo tudi na nitkah blaga, da jo mu svoj živi, dehteci vzorec. Ali naj res zavedao otresmo tkanino in stikamo pod živim cvetjem za njenim lastnim vzorcem, za tkanini ornamenti in kako se složno spajajo ter izlivajo v ono umetniško celoto, kateri naj služijo?

Ni hvalejna ta naloga, najmanje pa je popularna. Pišem pa o delih, ki prihajajo na naš oder. Dolžnost me torej veže, da takata dela premislim ravno s te plati in povem čisto iskreno in pošteno, kar sem v njih našel, naj bo tako ali tako.

Zupančiča občutim vseskozi kot lirska natura. Privkrat sedaj je stopil med nas kot dramatik. Ali je kulturni smrten greh, če se mi dozdeva, da s tem prvim Jurijem morda ni popolnoma zginal? Ali bo Zupančičeva zvezda manj svetla, če se o teh starih tudi govorit? Mirno in brez tenzone?

Smatram Zupančiča za prvega našega sodobnega pesnika. V vseh njegovih delih je tokio najvišja umetnost, da ostane njen ustvaritelji za vckomaj zapisan med prečile reprezentativne može, na katere smemo z mirno vestjo biti mednarodno ponosni. V njem se tudi na prav poseben način manifestira slovenska duša, njena vrsta mihkega čutjenja in tihega hrepnenja po lepoti.

Ni pa slovenska duša doslej nikdar še pokazala dar posebne dramatičnosti, ne v svojih političnih pokretih, ne v narodnem pesništvu. Angleži so morda prvi narod sveta. A že stoljetja čakajo z naravnost mišljensko vero, kdaj se jim bo rodil prvi veliki glasbenik.

V nas vseh je nagon, da bi si čimpreje stekovali prav na vseh polih ravnosveta z glavnimi kulturnimi narodi, vsaj po kakovosti, četudi seveda ne po množini reprezentativnih mož.

Ko smo čuli, da piše naš prvi pesnik drama, nam je želel takoj vtrdila že tudi vero, da se s tem rešen problem slovenskega velikega dramatika. Taki smo pač.

Vera je potrebna, saj prestavljaj gre. Toda ne prestavljaj jih na komando. To nas dela nestrpne in v lastno pomirjenje si včasih skušamo — to govorim čisto nasprotno, nikakor ne z vklentivo! Otona Zupančiča — imenite može sami napravljati in si jih sugeriramo. Živel je pred leti neki dr. G., fin, samoten človek in globoko muzikalen. Ali je kakor skladbo kdaj objavil, ne vem. A prijateljski občudovalci so na vprašanje, kdo je, drugim govorili: »To je slovenski Haydn.« Slovenski Haydn, slovenski Shakespeare, slovenski Darwin, slovenski Dostoevskij, slovenski Michelangelo, slovenski Edison i. t. d. Vedno in vedno se ponavlja ta nekritičnost, ta nojevska politika, ki nam prinaša nevtomljeno samozadoljstvo. Nekoč sem slišal ali celobral: Slovenski besedni zaklad izkazuje 80 tisoč besed, francoski pa (baje) samo 20 tisoč; torej? — Pseudologični zaključek iz tega prepričam vsakomur zase.

(Dalej prihodnjek)

Koncert, »Amar-Hindemith«.

Na muzikalnem večeru pri Lajovicu sem prediansko leto privkrat slišal Zikova, ki so igrali Hindemitha. Mnogo sem slišal in čital o njem do tistega časa, a s tretonkom, ko sem se vstopil v njegov kvartet, se mi je odprla popolnoma, sicer slushana, nova glasbena dežela. In včeraj smo mi vši, v katerih je še sreča odprta za nov glasbeni svet, slišali in tudi videli (nekaterim se je hotelo morda samo videti) samega Pavla Hindemitha in žnjim še troje ljudi, ki jim mi ljubljanski malomeščanje s svojo omejeno »muziko« še ne segamo do gležnjev. Mi ni mar, kar govorje danes po koncertu naši več ali manj glasbeno incisorini ljudje, po večini s svojimi gnilimi koreninami, živeč v davno pretekli dobi konsonane in disonane, blagoglasi in takozvane kakofonije, ki poslušajo samo z ušes, polnimi blagorodnega, zastarelega masla, a ne s srcem odprtih nastej, v katerem je za vsako svabto prizapravljena bogata goščija. In prisli so Amar-Hindemithovi s Stravinskim, Dobijšem, Odakom, samim Hindemithom in četrtonskim Habo. Prisli so, kakor nevihta, ki razčisti ozračje, kakor luce ki razsvetliti temo. Zal, da ne morem s personom slediti svojim čustvom. Napisali bi jim vse evangelije, ves novi, najnovnejši glasbeni testament. Te štiri duše, ne, ta ena sama duša igra in pole kakor čudež. Le izmed tisočev in tisočev je mogoče najti tako sorodstvo misli, občutenja, izraza. In te misli, to občutenje in ta izraz kaže visoko, čisto, bolezensko tankočutno kulturno, morda ne samo blagorodno, a tudi vratje grešno, ne samo v črno oblečeno, a tudi endoušno v zakotni beznici, skratka, doma, v nebesih in peku. Vsa tehnička nujnove igre je zame postranska stvar, in kjer mi je, kakor n. pr. pri Habi nasilno padla v ušesa, tam se mi je srce zaprolo. S polnimi požirki pa sem pil Stravinskega, četudi bi si želel tu več demonskega oginja, ki je morda nemem tu. Zikovič bi najbrž tale strašni ritem ruskega besnega plesa dali vernejše. Stravinski je padel našim

Ijudem in ušesa, kakor kamen v bolni želodec. Nikdo skoro ni bil nanj pripravljen, in prišel je nepričakovano s svojimi novimi harmoničnimi vrednotami, s svojimi melodičnimi šibami in ritmičnimi praslovanskimi bakhanalom kakor ubijajoči grom. Nato Debisij! Kakor po nevihti blaženo solnce s svojimi mehkimi sencami in jarko svetlobo. Kako hitro žašča nova glasba! Debisij, še pred par leti takozvani »modernjak št. 1«, je danes s svojim vozom, polnim blagoglasnih strun obsedel daleč za drugimi. Odak je naš Rojen L. 1888. v Liveriju v Dalmaciji je po končani gimnaziji, koščekom teologije in filozofije v Münchenu predplaval v P. Hartmannom, kjer se je učil glasbe in je nato po 4. letih dovršil mojstrsko šolo v Pragi pri V. Novaku. To danes nekaj velja. Tam je dobil svojo prvo nagrado s sonato na glosi in klavir v l. 1922, napisal še op. 2 in 3, moška zobra, op. 3, tri pesmi za tenor solo z orkestrom na besedila Zupančiča in Prešerna (!), op. 4, predigro za veliki orkester, op. 5, danes slišani kvartet v B-duru v obliku velike sonate in piše op. 6, op. 7, op. 8, op. 9, op. 10, op. 11, op. 12, op. 13, op. 14, op. 15, op. 16, op. 17, op. 18, op. 19, op. 20, op. 21, op. 22, op. 23, op. 24, op. 25, op. 26, op. 27, op. 28, op. 29, op. 30, op. 31, op. 32, op. 33, op. 34, op. 35, op. 36, op. 37, op. 38, op. 39, op. 40, op. 41, op. 42, op. 43, op. 44, op. 45, op. 46, op. 47, op. 48, op. 49, op. 50, op. 51, op. 52, op. 53, op. 54, op. 55, op. 56, op. 57, op. 58, op. 59, op. 60, op. 61, op. 62, op. 63, op. 64, op. 65, op. 66, op. 67, op. 68, op. 69, op. 70, op. 71, op. 72, op. 73, op. 74, op. 75, op. 76, op. 77, op. 78, op. 79, op. 80, op. 81, op. 82, op. 83, op. 84, op. 85, op. 86, op. 87, op. 88, op. 89, op. 90, op. 91, op. 92, op. 93, op. 94, op. 95, op. 96, op. 97, op. 98, op. 99, op. 100, op. 101, op. 102, op. 103, op. 104, op. 105, op. 106, op. 107, op. 108, op. 109, op. 110, op. 111, op. 112, op. 113, op. 114, op. 115, op. 116, op. 117, op. 118, op. 119, op. 120, op. 121, op. 122, op. 123, op. 124, op. 125, op. 126, op. 127, op. 128, op. 129, op. 130, op. 131, op. 132, op. 133, op. 134, op. 135, op. 136, op. 137, op. 138, op. 139, op. 140, op. 141, op. 142, op. 143, op. 144, op. 145, op. 146, op. 147, op. 148, op. 149, op. 150, op. 151, op. 152, op. 153, op. 154, op. 155, op. 156, op. 157, op. 158, op. 159, op. 160, op. 161, op. 162, op. 163, op. 164, op. 165, op. 166, op. 167, op. 168, op. 169, op. 170, op. 171, op. 172, op. 173, op. 174, op. 175, op. 176, op. 177, op. 178, op. 179, op. 180, op. 181, op. 182, op. 183, op. 184, op. 185, op. 186, op. 187, op. 188, op. 189, op. 190, op. 191, op. 192, op. 193, op. 194, op. 195, op. 196, op. 197, op. 198, op. 199, op. 200, op. 201, op. 202, op. 203, op. 204, op. 205, op. 206, op. 207, op. 208, op. 209, op. 210, op. 211, op. 212, op. 213, op. 214, op. 215, op. 216, op. 217, op. 218, op. 219, op. 220, op. 221, op. 222, op. 223, op. 224, op. 225, op. 226, op. 227, op. 228, op. 229, op. 230, op. 231, op. 232, op. 233, op. 234, op. 235, op. 236, op. 237, op. 238, op. 239, op. 240, op. 241, op. 242, op. 243, op. 244, op. 245, op. 246, op. 247, op. 248, op. 249, op. 250, op. 251, op. 252, op. 253, op. 254, op. 255, op. 256, op. 257, op. 258, op. 259, op. 260, op. 261, op. 262, op. 263, op. 264, op. 265, op. 266, op. 267, op. 268, op. 269, op. 270, op. 271, op. 272, op. 273, op. 274, op. 275, op. 276, op. 277, op. 278, op. 279, op. 280, op. 281, op. 282, op. 283, op. 284, op. 285, op. 286, op. 287, op. 288, op. 289, op. 290, op. 291, op. 292, op. 293, op. 294, op. 295, op. 296, op. 297, op. 298, op. 299, op. 300, op.

pred županovo hišo, kjer je kralj pozdravil in govoril z njimi o razmerah in potrebah. Na to je odšel po škoti vas v cerkev, za njim pa dolga vrsta veščanov. Solska mladina mu je poklonila pred cerkvijo več svežih šopkov. Na povratak iz cerkve se je mudil pri kmetu Želoviću, kjer so se baš pravljali proslaviti gospodarjev zod. Kralj je vprašal, kaj pomenijo te pravice. Ko mu je gospodar pojasnil, da ima god, mu je kralj čestital. Želović je pogostil visokega gosta z domaču zakusko ter se mu zahvalil za izkazano čast. Zunaj se je zbrala gruča vaščanov, ki je kralja navdušeno pozdravljala. Dva siromaka sta ga prosila, naj

ilm da zemlje, kmetice so pa prošle pomilovanju svojih mož. Nekemu dešku je kralj obljubil, da ga pošlje na svetje stroške v Šolo in pozneje v vojno akademijo. Vse prošnje kmetov si je dal zabeležiti in obljubil je, da ustreže njihovim željam. Pred odhodom je podarila neka kmetica kralju sadja s prošnjom, naj izroči darilo kraljici in vzame prihodnjič s seboj tudi njo in prestolonaslednika.

Ob 16. popoldne se je vrnil kralj v Skopje. Zvečer so bili povabljeni na večerje povelenjki brigad in polkov v Skopiju. Ponoči okrog 11. se je kraljeva dvorica odpeljala z dvornim vlakom v Beograd.

Dobro in okusno pecivo dočakete le z uporabo splošno priljubljenega praška za pecivo in vanilin sladkor znamke „ADRIA“

7570

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 20 decembra 1924.

Kje je pamet?

Zadnje skupščinske volitve niso raznih naprednih struj nič poučile. Mesto da bi pokopale vse osebnosti in ustvarile na vsi črti napredno fronto proti klerikalcem, se še nadalje pripravojo o oslovski senči, govore o baje ne-premostljivih programatičnih nasprotijih in se veselo pobijalo med sabo v veliko radost in zadoščenje skupnega sovražnika.

Ako bi imeli voditelji raznih naprednih frakcij le kolikški soli v glavi, bi morali že zdavnata uvideti, da vojna vsebi proti vsem o naprednem taboru edino omogoča absolutno gospodstvo klerikalcev v Sloveniji, in to spoznanje bi moralno izvajati splošno preorientacijo v njih politiki in taktiki. Predvsem bi se morale te frakcije zavedati, da so po sedaj veljavnem vojilnem redu obsojene na smrt vse manjše skupine, katerih glasovi so, aka ne dosežejo niti kolonika, izgubljeni in prihaialo tako posredno v korist samo večinskih strank, to je pri skupščini.

Demokrati so prišli do tega spoznanja že pri zadnjih skupščinskih volitvah ter zastavili vse moči, da ustvarijo enotno napredno fronto, ki bi bila dovolj močna, da se z uspehom postavi v bran proti klerikalni premoči. To njenost stremljenje ni našlo prethrnega razumevanja med stalimi naprednimi strankami. Napredniki so šli ločeni v borbo in se bili tudi tako ločeni na vsi črti poraženi. Dasi so n. p. v ljubljanskem volilnem okrožju dobili izmed 72.000 oddanih glasov klerikalci samo 48.000, protiklerikalne struje pa skupaj 24.000 glasov in bi torej po propisu morali dobiti klerikalci samo 6 mandatov, dokler bi 4 pripadli naprednim skupinam, so jih v resnicu dobili 9 in samo 1 je po dočobi volilnega reda kot nekak ostanek pripadel Samostojni kmetički stranki. Komaktna klerikalna večina je torej v številne frakcije razkriti manjšini naredila 3 mandate in okrog 20.000 protiklerikalnih glasov je bilo izgubljeno, kar ker da bi enih ne bi oddani!

Toda tudi ta briška izkušnja občudno ni odbrala oči horiniram voditeljem gotovih naprednih frakcij. Tudi letos je izšel s strani Samostojne demokratske stranke kot najmočnejšo in najbolj organizirane napredne skupine poziv na skupen nastop pri volitvah. Naselj je odšel samo pri radikalih. Narodni socialisti in samostojni kmetci so poziv posibili, ker še nač vedno mimo, da je nač bolj uspešna horiba proti klerikalcem, ako jo vodiš ločeno, oprti zgolj na svoje moči. Stari brezgovsicer pravi, da je samo v slogi moč, voditelji teh strank pa so, kar ker se zdi, prepričani, da v modernih časih ta stara resnica več ne velja in da se novčena idealna moč strank in posameznikov uveljavlja edino v neslegl. Naj torej želimo to prepričanje! Toda upravljanje je, niso li niti pristaši vendar drugačna mnenja? Včasih so mase raznorazne in pametneke karor voditelji, ki se upojavajo na doktrinarne programe. Načemo se, da se to pokaže pri hodočasnih volitvah! Prepričani smo, da sočas prele pamet široko maso njih pristašev, karor pa gine in lepo, za pametni gvezdarek nepristopne voditelje!

* * *

— Povratak kraljeve dvorcev v Beograd, Nj. Vel. kralj in kraljica sta se včeraj povrnila iz Skopja v Beograd. Na kolodvoru so kraljevo dvorce pozdravili prometni minister Andrej Stančič, prvi adjutant general Miladič, komandant mesta in drugi. — Paščeva krstna slava, Ministrski predsednik Nikolai Paščić je včeraj storil krstno slavo. Radi hodejni v hidi so izostali vsi sprejemni. Ministrski predsednik je sprejel od vseh krajev nečitnik. Popoldne je ministrskega predsednika posetil admiral Prilac in mu v kraljevem imenu čestital k krstni slavi. Ministrskega predsednika Nikolai

ilm da zemlje, kmetice so pa prošle pomilovanju svojih mož. Nekemu dešku je kralj obljubil, da ga pošlje na svetje stroške v Šolo in pozneje v vojno akademijo. Vse prošnje kmetov si je dal zabeležiti in obljubil je, da ustreže njihovim željam. Pred odhodom je podarila neka kmetica kralju sadja s prošnjom, naj izroči darilo kraljici in vzame prihodnjič s seboj tudi njo in prestolonaslednika.

Ob 16. popoldne se je vrnil kralj v Skopje. Zvečer so bili povabljeni na večerje povelenjki brigad in polkov v Skopiju. Ponoči okrog 11. se je kraljeva dvorica odpeljala z dvornim vlakom v Beograd.

skem. Simpatičen mladenič je iskal v tujini zdravja, a je nadalj smrт Pokornikovo tristo prepelej z Dunaja v Ljubljano, kjer se vrši pogreb. Dan in era pogreba se še objavi po časopisih Bodlje in blag spomin, težko prizadeti rodbini načnem zdravju. — V Ljubljani je smrl umrl g. Henrik Cocron, polkovnik v pok. svak z. polkovnika Teodorja Dreniga. Pokornik je bil v Ljubljani znana oseba in je včasih vsele svoje končiantnosti splošno zavajevanje. Pogreb bo v ponedeljek 22. tm. ob 14. iz Knafove ul. št. 4. na pokopališče k Sv. Krizu. Blag mu spomin!

— Za popravo godi v Brnau so postavili v seji upravnega odbora torontalsko-tamški županijev v Belkerku v proračun prih. leta sveto 16 milijonov dinarjev.

— Tatvina kovček kraljice Marije. Karor poroča neki list s Šušnja, je preiskava proti postajalniku Vatroslavu Bulvanu iz Bakra, ki je ukradel kovček kraljice Marije, končana in pride to dni pred sodiščem v Ogulinu. — Nasprotno temu zatrjuje zagrebački »Jutarnji lista«, da preiskava še ni končana, kakor tudi še ni dvignjena obtožnica proti Bulvanu.

— Razpisana zdravniška služba. Služba zdravnika-uradnika v Hrastniku je razpisana. Oddaja je okrnji urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

— Večki počar v Osijeku. V četrtek zjutraj je nastal v Osijeku v delavnici kliničnega Stjepana Kozarića velik počar. Cela delavnica je zgorela v vsemi stojivred. Zgorale so tudi velike zaloge ovsa, kruške, sena in slame. Škoda znata podvrsti milijon dinarjev in je bila samo deloma krita z zavarovalnino.

— Samomori na dnevnem redu. V Zagrebu se je zastupil s kolonalom in veronikom Dušan Urošović, sorodnik ministra Božeta Maksimovića. Prepeljan je bil takoj v Zadnji bolnični, kjer pa je včeraj umrl. — V Mostaru je skočila v vodo lepa muslimanka Mata Kazačić. Vzrok samomora ni znani. V Virju se je obesil 22 letni mladenič Nikola Gibač. Tuk pred njim je izvršil samomor sefjak Rodjak iz Virovitice. Obesil se je, ker je imel zdravo ženo.

— Nesreča na zagrebškem kolodvoru. Na kolodvoru »Sava« je včak povozil v četrtek popolne železniškega delavca Stjepana Andraša. Lokomotiva mu je odresala ohe nogi in desno roko. Nesreča je bil prepeljan v bolnični, kjer je podlegel poskodbam.

OBLEKE
OBROKE
MESTNI TRG 8
O. BERNATOVIC

134 T

— Razstava golek na od Min. za trgi in obrti konca, krajni soli, Židovska ulica 5, je pokazala najlepše uspehe. Gojene so polnopoma samostojno izdelale različno garderobo po najmodnejših modelih in se je res pokazala prisnost in potreba kroja. Prihodnji tečaj se prične 2. januarja 1925. za krojače v civilu in uniformah; tečaj se živilje v vsej garderobi, perilo, otroške oblike in kar je za gospode v gospodinjstvu. Vpisuje se že sedaj od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 7. ure pop. ali potom pošte. Ugodni plačilni pogoji. Razpolaganje krojev z natančnim prilожenim poukoma.

— Zadužimo bo vzbudila pri vseh hišnih gospodinjah, šiviljah, krojačih, čevljarnah itd. veste, da se je živilni stroj zoper na novo izpopolnil. Je to »Stoeverje« živilni stroj, ki ima to novo posebnost, da ima pogrezljiv transporter »Grabelja«. Z enostavnim premikom transporterja je stroj takoj pripravljen za šivanje, za šivanje, vezanje ali za krpanje, kar je nadve prisapravno, praktično in enostavno. Stoeverjev stroj je vsled tega med vsemi drugimi stroji najbolj priznani.

— Umirovljenje počasnega ravatelja v Zrebu Ravnatelj zagrebške pošte, Djuro Santič, član radikalne stranke, stopa v pokoj. Njegovo mesto zavzame doseganjem posmeka ravnatelja Rudolf Rupen.

— Prošnja za sprejem rezervnih oficirjev v vojsko. Komanda vojnega okroga v Ljubljani nam piše z ozirom na notico glede rezervnih oficirjev, priobčeno dne 14. tm., da pri nji ne leži niti ena prošnja rezervnih oficirjev za sprejem v vojsko vojsko, kar jih je bilo pri nji vloženih takih prošenj, so biale že vse rešene in poslane na pristojno mesto. — Z ozirom na to ogotovite voljnega okruga priporočljamo, da je nam dotedno notico poslalo »Udruženje rezervnih oficirjev po svojem predsedniku g. M. Plutu. — Leto 1923. ima 67 nedelj in praznikov ter 2 državna praznika. Predpust trajal 7 tednov. Stoltečna »Pratka« prorokuje, da bo leta 1925. suho in rodovitno. Bomo videli. Sicer pa bi bilo želite, da bi se ta napoved izpolnila, ker suhega vremena že par let nismo imeli.

— Naseljevanje v Južni Srbiji. Po beogradskih poročilih je naseljenost doslej v južni Srbiji 5393 rodbin; od teh se jih je naselilo letos 2000. Največ je Srbov in Črničarjev, nekaj Ličanov, Vojvodincev, Romancev in Dalmatinov, pa tudi nekaj Hrvatov in Slovencev. Naseljevanje je staležno doslej 61 milijonov dinarjev. Na razpolago je še mnogo dobre zemlje.

— Srbska osnovna šola v Carigradu je bila otvorena te dni. Šola ima dva oddelka: za dečke in dekle. Vpisalo se je veliko srbske dečke.

— Smrtna kosa. Umrl je v Domžalah g. Ivana Janežič roj. Kovar, posameznik in gospodarstva. Pokornica, je bila skrbna gospodinja in podjetna obrtnica, ki je včasih splošno spoštovanja. Posreb bo v nedeljo 21. tm. na župno pokopališče. Blag z. spomin. — V sanatoriju »Wienerveld« pri Drenigu je dne 19. tm. po dolgi mukoplini boljši umrl g. Anton Prijateli, sin ugledne redarne Pratkevleje v Tržiču na Dolini.

Iz Ljubljane.

— Božičnica magistratali, name-

— Pevke in pevci »Ljubljanskega Zvezda«. V ponedeljek dne 22. t. m. ob pol 8. zvečer skupna vaja.

— Dražba plemenskih krov. Mestna občina ljubljanska razpisuje radi delne opštite ekonomije v mestnem zavetšcu za onemogoč v Japlevi ulici št. 2 prostovoljno javno dražbo plemenskih krov na nedeljo, dne 28. decembra 1924 ob 10. uri dopoldne. Interesenti se vabijo, da se napovedajo dražbe udeleži.

— Plesni odbor ljubljanskih maturantov naznanja, da se vrši prihodnja plesna vaja mesto dogovorenega torka 23. dec. že v ponedeljek 22. dec. ob pol 10. Prosimo točno.

— Božič! Blizajoči prazniki nas silijo, da se v obupnem položaju obražamo do plemenitih src, katera naj naše velje položje dar obupnim slepcem na altar. Podporno društvo sledi v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

— Božičnica za revne otroke se vrši v nedeljo 21. tm. ob 3. uri popoldne v dvorani hotela Union. Pri tej priliki bodo obdarovani do 600 otrok. Vstop k prireditvi je prost.

— Tvrdka MACEK, Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vse oblačila za gospode in otrocke pri božičnih praznikov po znatno znižanih cenah.

— »Gostilna pri Faimoštrju« priporoča za praznike različna izbrana vina Posebno se priporoča izbrana sladki Mosler iz graščine Ormož, Dolenska portugalka in Pikerč letnik 1921.

— »Jadranska Straža« na beogradskem vsečilščku priredila za božične praznike Izlet let po celo jadranski obali.

— Podružnica »Jadranske Straže« se ustanove na vsečilščku v Skopju in Sveti Petrivci. V to svrhu so odpotovali v oba kraja delegati iz Beograda.

— »Pretep v gostilni Kafež«. Porocali smo, da je nastal v gostilni Kafež pretep med Stankom Bitencem in R. Virantom na eni ter uradnikom Kucijem, ki je hotel braniti pred nasilnemu neko dekle, na drugi strani. Kakor smo zaznali, se pretep ni vrnil v gostilni, temveč pred njo. — Tudi vse, da je bila v zlostili ukradena suknja nekemu uradniku ne odgovarja resnici, ker je bila pomotoma zamenjana.

— Zgodaj sta prilegla 13 letni Rudolf C. in njegov 11 letni brat Jožef C. Dne 16. tm. ob 23. ju, je zlatolit stražnik pri vlogu na Vođnikovem trgu, kjer sta naslomo odprla kovček branjeve Marije Poreber ter odnesla razen nakit za božično drevesce. Stražnik je Josipa prial, dačim je Rudolf pohognil. Josip C. je bil izročen svoji mačehi. — Sadov! vzroke.

Iz Celja.

— Gremili trgovcev v Celju naznanja, da ostanejo galanterijske trgovine in trgovine in luksuznimi predmeti v nedeljo 21. dec. odprete, ostale trgovine bodo zaprite.

— Uradni dan trgovske in obrtniške zbornice, ki bi se imel vrstil v Celju v torka 23. tm. radi praznikov odpad.

— Samomor na pokopališču. V četrtek ob 1. uri popoldne se je na gornjem dele okoliškega pokopališča ustrelil gospodin Jerčin in Stranje pri Konjicah. Vzrok samomora je neznan. Jerčin zapušča ženo in tričte. Truplo so položili v mrtvniščico.

— Policijska kronika. Od 10. do 16. decembra je bilo v Celju izvršenih 13 arretacij radi raznih kazenskih prestopkov. Raznih priziv je bilo vloženih 32.

— Zdravilo proti pijanljivosti. Neumornemu raziskovanju se je slednji počredilo, iznajti uspešen pripromoček proti pijanljivosti, ki to strahovito izteče v primeroma kratek čas. Koliko nesreč, hudoletstv in socialnega gorja je povzročil alkohol do danes in ga povzroča. Se vsak dan, dokazujejo dosti znanih nešteči časopisnih člankov, ki večkrat izpoljuje celo stolpce s pretepi, rodbinski dramami, umorji in uboji po posledico čezmernega zauživanja alkohola. Velikega pomena je, da se to sredstvo lahko daje brez motenja poklica in brez pivčeve vednosti in tako popolnoma odpad olgotrajanu odvadljivo zdravljenje, bivanje v sanatorijih in zdraviliščih proti pijanljivosti itd. Powrh je pa se cena tako zmerna, da se moreno celo manj premožni posluževati tega izdelka, ki prihaja na trg pod imenom »Abstinent«. Spričo že doseženih uspehov je iz socialnega in gosp

Pismo iz Prage.

Zboljšanje uradniških prejemkov. — Povratek nemških socialistov v parlament. — Spopadi v senatu. — Abstinenca opozicije tudi v senatu. — Jubilej rudarske akademije v Přibrami.

V Pragi, 16. decemb.

Vse politično zanimanje se v teh dneh osredotočuje na takozvane uradniške predloge, o katerih je parlament razpravljal ves pretekli teden. Glavne težkoče je povzročalo pri teh predlogah vprašanje gmotnega kritika. Tako so ti zakonski načrti prišli v zbornico šele 15. t. m., teden dni kasneje, kakor je bilo prvotno zamišljeno. To zakasnenje bo imelo za posledico, da predloge nač postanejo zakon že pred božičem, toda njih glavni efekt, to je izplačilo renumeracijo uradništva, ne bo tehnično do teka časa izvedljivo, kar bo zoper v škodo zlasti trgovskim krogom. Pri razpravah o finančnem kritiku so delale največje težkoče socijalistične stranke, ki so se s svojimi predlogi trudile, da bi zvalile bremena, potrebna za zboljšanje gmotnega položaja uradništva, kolikor mogoče na imovitešči sloje in v to svrhu predlagale na primer zvišanje voznih cen na železnici, telefonskih pristojbin, podraženje boljših vrst tobaka ter končno sprožili ceto predlog, da bi bil uveden davek na zasluge.

Predloge obsegajo dovoljenje za renumeracijo državnim nameščencem v znesku 170 milijonov Kč za leto 1924 — 25, zboljšanje pokojnin staroučnjencem, postopanje pri registriraju uradništva in zboljšanje plač sodnikom. Zakonski načrti so bili že izročeni odsekom z nalogom, da jih v četrtek vrnejo plenumu zbornice. V soboto 20. t. m. bi nai ti zakonski načrti bili predloženi senatu.

Da se tako vsaj deloma zadosti uradniškim zahtevam, je nesporna zasluga narodno demokratske stranke, ki se je z vso odločnostjo postavila na branik uradniških interesov in stavila celo ultimat, da mora parlament do božiča rešiti vsaj najnovejše uradniške zakone. Časinošte te stranke pa je izdalо geslo: »All pravčnost napram uradnikom ali pa nove volitve.«

Kar se tiče abstinence nemških strank v poslanski zbornici, je nastala spremembu v toliko, da so se nemški socijalni demokrati, popolnoma neodvisno od ostalih abstinenčnih strank, vrnili v zbornico.

Ker do novega leta ni mogoče spraviti pod streho trgovinske pogodbe z Avstrijo, je poslanska zbornica popoblaščila vlado, da lahko aktivira to pogodbo z veljavnostjo od 1 januarja do 30. junija 1925. Sprejet je bil zakon o olajšavah pri dohodniškem davku. Znatno vznemirjenje je izvrala v javnosti zahteva ministra za socialno skrb Habrmanna za dodatni kredit v znesku 375 milijonov Kč za invalide.

Senat je končal razpravo o državnem proračunu. Začetkom so bile debate izredno burne, kasneje pa se je razburjenje poleglo in nadaljnje razprave so bile popolnoma mirne. Zastopniki opozicijskih strank — slovaške ljudske stranke, nemške socijalnodemokratske in vseh nemških meščanskih strank — so utemeljevali svojo abstinenco, pri čemer je došlo do burnih prizorov. Zlasti poslanec slovaške ljudske stranke Kovalček je surov napadal Čehe, tako da so senatorji čeških koalicijkih strank navalili nanj in ni mno-

IV. Zjednačenje krov z dinarij al par.

Brezvomno pa imajo vpokojenci vsake države pravico, zahtevati, da se jim za vsako enoto pokojniških prejemkov Izza 3. nov. 1918 izplača enota one valute, ki je v dotednici države uvedena, torej v Avstriji (valorizirane) avstrokorone (šilingi), v Italiji lire, na Češkem češke krone in pri nas dinarij (vsle al pari seveda).

Ta zahtevo je neovirljiva in drži pred vsakim formom. Kajti: argumentum a contrario: Ce upokojenci ne prejemajo za vsake 100 zlatih kron vsaj 100 Din v papirju, marveč le 25 Din po ključu 1:4, tedaj je kršen člen 3, ker je izmera pokojnini manjša, nego le bila fiksirana od pristojne avstrodržavne uprave!

Našim staroučnjencem gre torej vsaj toliko dinarjev, na kolikor se glasi pokojniški dekret in kolikor so znašale draginjske doklade dne 3. nov. 1918.

V. Notranja zakonodaja. (Gleda pokojnini.)

Tu imamo konjiko kopito v prvem stavku člena 3 cit. ki pravi: »Ce ne doloka notranja zakonodaja izjem... in katero moramo premagati.

Take notranje zakonodaje v državi SHS ali.

Nimamo prav nobenega zakona, ki bi se nanašal na staroučnjence v ti smeri. T. j. ki bi določil, da sme biti izmera pokojnini manjša, nego je bila določena od svojčas pristojne avstrijske državne uprave. Zakaj ključ 1:4 ki faktično znaji pokojnino % onega zneska oziroma one vrednosti, ki sta bila priznana od strani avstrijske državne vlade, tu ne prihaja v nikemer v poštev.

Res je, da je bil ta ključ uveljavljen z zakonom z dne 31. dec. 1921, ki določa kot stalno in končno razmerje krone proti dinarskemu bankovcem 4 krone za 1 dinar.

In ravno tako imamo tudi se druge »naredbe« finančnega ministra, ki se pečajo s tem ključem. A vse to velja le za bankove Avstrohranske banke, ki so bili sprejeti kot naš nacionalen denar s tem, da so bili žiganci, potem kolkovani in nato zamenjani za kronske-dinarske bankovke, nanaša se torej le na zamenjavo denarja. Ne velja pa v nikemur za izplačevanje pokojnini, tako da se pa nobena vlada ne more sklicevati na ta ključ.

VI. Kako je z draginjskimi dokladami.

Gleda teh le treba povedati, da imamo cel tucat »naredb«, ki se pečajo s tem vprašanjem, počeniš od prve take naredbe z dne 18. ml. 1919, do zadnje naredbe z dne 8. okt. 1924.

Tu pa stvar ni več tako enostavna, ker pri pokojnih.

Pred vsem nastaja vprašanje, je li »naredba« pričevati k zakonodaji ali ne.

Ce bi slo za zadovo, ki spada pred redno sodišče, bi bilo sodišče gotovo upravičeno razsojati o tem vprašanju t. j. veljavnosti teh naredb. Da pa je te naredbe smatrati v upravnem in zlasti finančnem postopanju kot obvezne za te oblasti, je brez vsakega dvoma, zakaj v tem postopanju se ne razločuje prave naredbe prav nič od zakona.

In menimo, da velja to poslednje tudi za diplomatsko pravo, t. j. da glede draginjskih dokladov obstoja tako notranja zakonodaja.

Ta zakonodaja pa statutira mnogo podenitih določb glede draginjskih dokladov, ne samo glede izmere, marveč tudi glede oseb, ki so upravljene, glede omrežje na gotov znesek postranskega zasluka itd.

To vprašanje je torej tako zapleteno, da ga ni možno rešiti v splošnem, marveč se more diferencirati za vsak slučaj posebej. Ne da se v obre drugega reči, nego to, da so morali vpokojenci prejemati Izza 3. nov. 1918 tudi po teh naredbah vsaj toliko doklad, kakor poprej.

VII. Kako je vpraski.

V vpraski je pa seveda zadeva čisto drugeč.

Tu moramo pred vsem omeniti žalostno dejstvo, da ta konvencija od naše države še danes ni ratificirana.

Kaj se to pravi? Prvič, da nihče pris ne ve za avtentično besedilo te konvencije in drugič, da konvencija za našo državo ni obvezna. Ne bomo raziskovali vzroke, zakaj do danes ni prišlo da ratificiramo, nemamo pa, da naše neverjetno hitro se menjajo vlade menda res niso imeli do sedaj časa za to. Sicer pa ratificacija ni nič drugače, nego formalen akt, ki ne zahteva prav nobenega duševnega in fizičnega napora letizista. Saj je le dosledno, ce parlament to ratificira, kar je polnomočni delegat države SHS dr. Otakar Ryba, podpisal na podlagi svojega pooblastila.

Pri tem ne moremo zamolčati čudno dejstvo, da je naša država edina, ki konvencije nihče ni ratificirala! Vse druge države so to že storile, tudi Avstralija. Le-ta pa je, da ne oškoduje svojih vpokojencev, že davno pred to konvencijo, staroučnjencem prejemcem izdatno — valorizirala. In Češkoslovaška, — ne samo, da plačuje tudi že od prevrata sem, svojim prezentim vpokojencem češke krone al pari, — je izjednačila pravkar svoje starovpokojence popolnoma z novim! da celo Italija je svojim vpokojencem takoj, ko je njen parlament meseca junija letos ratificiral konvencijo, izjednačila avstrokorone z lirammi al pari.

Kako je pa pris nas, je znano. Država SHS izplačuje nominalno tudi stare pokojnine v dinarjih, a po enem ključu 1:4, po katere-

rem so vpokojenci oškodovani kar za tri četrtine svojih prejemkov!

Posledice manjkalče ratifikacije.

Za nas torej rimska konvencija še ne obstaja in dokler ne obstaja, do tley bi bil vsak korak vpokojencev, bodisi pri »Društvu narodov«, bodisi interna pri naših oblastih, popolnoma brezuprečen.

Treba bo pri takem položaju za to skrbeti, da vlada prihodnjemu parlamentu med vsakim formom. Kajti: argumentum a contrario: Ce upokojenci ne prejemajo za vsake 100 zlatih kron vsaj 100 Din v papirju, marveč le 25 Din po ključu 1:4, tedaj je kršen člen 3, ker je izmera pokojnini manjša, nego le bila fiksirana od pristojne avstrodržavne uprave!

Našim staroučnjencem gre torej vsaj toliko dinarjev, na kolikor se glasi pokojniški dekret in kolikor so znašale draginjske doklade dne 3. nov. 1918.

V. Notranja zakonodaja. (Gleda pokojnini.)

Tu imamo konjiko kopito v prvem stavku člena 3 cit. ki pravi: »Ce ne doloka notranja zakonodaja izjem... in katero moramo premagati.

IX. Moralna stran zadeva.

(Apel na vlado.)

Popolnoma drugačno sliko pa dobimo, če se ne oziroma na strogoformelno juristično stran te zadeve, marveč če jo presojamo z moralnega, etičnega stališča. To zadevno moramo reči, da ne more biti prav nobenega dvoma, da ima država moralno dolžnost, skrbeti za svoje največje reževe, za staroučnjence ter jim placebiti dinarje al pari.

To pa tem bolj, ker je tako izjednačenje krone z dinarjem uvedeno vendar že v vsem javnem in zasebnem gospodarstvu in življenju. Prav nobenega izgovora ne more biti, da se ravno tem reževe, odtegnejo tričetrti njih bore pokojnine!

Apeliramo torej na vlado, ki je v tem kratkem času, odkar je na krmilu že zelo veliko storila za svoje vpokojence, s pozivom, da naj napravi — še pred ratifikacijo, takoj! za nje tudi še zadnji korak. To je: na izmeni krone al pari z dinarji tako v pokojnih samih, kakor tudi v draginjskih dokladah v kolikor so morda le-te zadnje utegnili od 3. nov. 1918 zaostati.

Znanje naj bi se pa tudi uradniške organizacije same ter se obrnile na vlado, ki ima prav gotovo dobro voljo, da odpomore bedi vsem slojem enako, kar je pa pravkar dokumentirala »ad oculos« s povišanjem — duhovniških draginjskih dokladov.

Julijska Krajina.

ODVETNIŠKA KORUPCIJA.

Te dni sta se vršili v Gorici, oziroma v Trstu dve sodni razpravi, ki mečeta silno slab luč na tisto odvetništvo, ki se je iz starih Italijanskih pokrajin priselilo v Primorje. V Gorici je bil obojen odvetnik Basili na 5 mesecev in 25 dni zapora, 250 lir globreter 5 mesecev in 25 dni izključenja od javne službe. Obojen je bil zaradi korupcije in nedovoljenega prisovjevanja javne službe, oproščen pa je bil zločina prikrivanja tativne. V Trstu pa se je vršila v poneljek razprava proti odgovornemu uredniku satiričnega lista »La Coda del Diavolo« (»Hudičev rep«), in sicer vsled tožbe odvetnika Gianninija, kateremu je list oštiral nedovoljen lov za klienti. O stvari je svoječasno poročalo tudi naš list. Zaslihan je bil veliko število prič, katerim se je odvetnik Gianninij potom posebnih agentov ponujal za branitelja, das so že imeli svojega branitelja. Kot priča sta bila zaslišana tudi tržaška odvetnika dr. Robba in dr. Zennaro, ki sta navedla celo vrsto slučajev, v katerih jima je odvetnik Gianninij prevzel obrambo obtožencev, das so se otoženci že prej sami obrnili za obrambo, ali pa se vsaj načrni kot soobratnik obtožencev in so oblihiali, da odvetnik Gianninij, seveda za primere honorar, reši obtoženca že v preiskavi. Nekaj prič je izpovedala, da je odvetnik Gianninij zahteval od ne 2500 lir in jih izjavil, da potrebuje ta znesek za to, da podkupi državne pravne vpravljene. Priča mu je ta znesek tudi v resnic izplačala. Nekemu v župni se nahajajočemu Žnidariču je odvetnik Gianninij sam zagotovil, da ga spravi iz zapora v svobodo, če mu plača 50.000 lir. Žena nekega Piskarca, ki je bil v zaporu, je bila povabljena v pisarno odvetnika Gianninija, kjer so ji rekli, da je njen mož povrnil obrambo odv. Gianniniju. Piskarci je moral v pisarni 200 lir. Pozneje je izvedela, da je njen mož že prej vzel za branitelja nekega drugega odvetnika. Onih 200 lir pa ni bilo mogoče več dobiti od odvetnika Gianninija. Druga prič so izpovedale, kako so jetniški pažniki delali propagando za odvetnika Gianninija. Sodni svetnik dr. Plečnik je potrdil, da je v nekem kazenskem procesu, v katerem je prevzel obrambo dr. Zennara, pozneje prišel k njemu odv. Gianninij in mu predložil prooblastilo obtožencev. Pisanški uradniki pulskega porotnega sodišča Dragonja je pričal, da se je zgglasil pri njem neki Cavallar, ki se mu je predstavil kot dopisnik milanskega »Corriera della Sardegna« in hotel izvedeni podatki o nekih obtožencih iz Kanfanara, ki so že imeli za branitelje dr. Zennara. Pozneje se je izkazalo, da je bil Cavallar v Kanfanaru na domovih obtožencev, kjer je skušal pregovoriti »ružne«, da bi vzele obtoženca za zagovornika odvetnika Gianninija. Cavallar je bil nameščen v Gianninijevi pisarni kot uradnik. Zaslišana bi morala biti odvetnik Burton na bivši upravni svetnik Banke Adriatike, Cacopardo, ker je tudi tu skušal odv. Gianninij preveriti obrambo, ali odv. Burtona ni bilo nikoli in Cacopardo je obolel. Obolel je tudi za pričo povabljeni odv. Gembrič. Najti tudi bi bilo mogoče onega Fragapane, o katerem je svoječasno poročal naš list, da je delal propagando za odv. Gianninija. Predlaganih je bilo več novih prič. Sodni dvor

je odklonil zasliševanje novih prič, priznal pa potrebo zaslišanja Fragapaneja in Caccoparda. Razprava se je v ta namen preložila na 5. januarja p. L.

— Videm proti Gorici. Gorški mestni svet je imel tri ure trajajoči zaupno sejo, na kateri so razpravljali o znanih namenih z gorškim mestom o strani videmške gospode. Seja je bila zelo burna in padale so ostre besede proti Vidmu, kateremu se Gorica noče ukloniti. Župan in senator Bomberg je dobil nalog, da sestavi točen odgovor na poročilo predsednika videmške kralj. Komisija. Gorški list »La Voce di Gorizia« piše k sporu med Vidmom in Gorico nastopno: Polemike po novinah so vrgle na površje zopet vprašanje province, gde katerega pa ni treba izgubljati mnogo besed, ker bi to pomenilo samo prestreno ponavljajte tega, kar je Gorica povedala že tolikokrat povsem jasno. Naša pozicija napravila vprašanje province je precizna. Gorica se je nameč udala, ko jo je Mussolini brzojavno povabil, da naj sprejme novo stanje razmer. Gorica, ki je dajala vedno vrgle discipline, se je takrat podvrgla želji Mussolinija in zdanes ne zahteva, da bi se dvignila do province; tega ne zahteva in sicur iz povsem pravoprostega nagiba, ker ve, da je nemogoče aktivirante te njene legitimne želje. Zahteva pa Gorica to, da se drže in izvedejo vse oblike, ki jih je do Mussolini!

— 40-letnico Oberdankove smrti. Danes 20. t. m. je poteklo 40 let, odkar je justificiran v Trstu Oberdank. Odbor tržaških žena je izdal oklic, s katerim vabi na prispevanje za spomenik Oberdanku v tržaškem mestu. Oklic pravi, da je Oberdank rojen v Trstu, kar pa ni res, ker se je rodil v Gorici.

— Železniška vprašanja. Na zborovanju, ki komisijo v Vidmu, o katerem smo že poročali, so razpravljali tudi o železniških vprašanjih, ki se živo tičajo Julijskih Krajev. Znan Pisenti je omenjal »zgodovino predselja železniških, ki je po njegovem nomenu celo tako ozurne finančne dalekosežnosti,

Turistika in sport.**ZENSKA OLIMPIJADA V MONTE CARLU IN UDELEŽBA JUGOSLAVIJE.**

Prihodnje leto se vrši v Monte Carlu, kakor običajno vsako leto, mednarodna ženska olimpijada, na katero pošteje tudi Jugoslavija prvič svoje lahkoatletinice in sicer prihaja predvsem v poštev članice ljubljanskih sportnih klubov (Primorja in Istrije), ki so dosegle pri tečajnem tekmovanju za prvenstvo Slovenije in Jugoslavije rezultate, ki že skoraj dosegajo mednarodni nivo. Zato je povsem upravičeno, da tu di Jugosloveni pokažemo pred svetom, da je pri nas ženski sport že dokaj razvit in da se sme udeležiti mednarodne konkurenco. Naravno, da je tako ekspedicija, ki do sedaj ni bila mogoča, zvezana z ogromnimi stroški in da Savez odnosno Ljubljanski klub, podsvet, na čigar račun bo verjetno ekspedicijo odposlana, nima zadostnih sredstev. Zato je bila v petek popoldne sklican v kavarni »Emona« sestanek vseh ženskih društva, organizacij in klubov, na katerem se je razpravljalo o bodoči propagandi za udeležbo Jugoslavije na olimpijadi.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
priporavlja svojo zalogu dežnikov in solnicov ter srečajnih poklic.

Priporava se izvršenje letno in solidno.

Jos. Podkrajšek

Ljubljana, Jurčičev trg
priporavlja svojo bogato zalogu vseh vrst slatkin, domnega blaga, perla, potrebščin za živilje, vse po znanih cenah. Pismena naročila točno in obratno pošto.

137/T

Teod. Korn, Ljubljana

Pojanska cesta št. 3.
Krov, stolni, galerijski in okrasni klepovi. Instalacije vedovarov.

Največje strokovnjaki. Kupališke in klesalne naprave Izdelovanje posod iz pločevine za firme, barve, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatle) 3245 za konserve.

149 T

Vojnene Jopice

jumperje, modne telovnike, otroške svetje, čepice in šale po zelo nizkih cenah, ima v večini izbirni tvrdka

F. I. Gorščar, »Pri Ivanka«
Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Kožuhovina vseh vrst

na izbiro pri
L. R O T. Ljubljana, Gradišče 7. 74 T
Strojenje, barvanje. Izdelava kožuhovine.

Zaloga klavirjev in pianinov

na boljših tovarih Bösendorfer, Czankof Ehrbar, Höglz, Schweighofer, Original Stingl itd.

Tudi na obroke.

Jerica Huber, roj. Dolenc, Ljubljana,
Hilserjeva ulica številka 5.

Trgovska moc

izvežbana v papirju, šolskih potrebščinah in deloma knjigach
se sprejme v Ljubljani. Ponudbe opremljene z vsemi dokumenti na upravo »Sl. Naroda« pod »TRGOVSKA MOC«.

15 letno Jarmstvo

na popolnejši STOEWER šivalni stroj s pogrevljivim transporterjem (grabežljicem); z enostavnim prem kom je pripravljen za šivanje, vezenje ali šivanje.

LUD. BARAGA

LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6, l. 116 T

KOŽUHOVINA

Na drobne! Na debelo!
Velika izbira kož in kožuhovinastih izdelkov. Sprejemanje v popravila in prenovljenje.

Specijalni oddelki za strojenje in barvanje vseh vrst kož v vseh mogočih barvah.

PRVA JUGOSLOVANSKA KRZNAHRSKO-BARVARSKA TVORNICA

Peter Semko, Ljubljana

Tvornica: Glinice-Vič št. 5 — Trgovina: Krizevnička ul. 7

Kupuje vse vrste kož divjadične!

694

Majstrovski sat. izum.**Izvrsna novost.****D. D. D. tvorica beton. blagajn**

— d. d. Vukovar —

Brajevke: Bob, Vukovar — Tel. int. 58

Prolizvodnja in odzora vsekovrstnih

blagajn in lesobetona

česarovih vrata itd. itd.

v najlepši in nejedostni izdelavi.

Glavno zastavstvo in samopisec za celo Jugoslavijo — Armin Goldstein, agentura in komisionalna trgovina Vukovar

Zastavstvo in depozit: Matador, Zagreb

Ilica štev. 5. 29 T

Največja sigurnost proti ognju.

Brezpogojna sigurnost proti vlotu.

Največja sigurnost proti vlotu.

Brezpogojna sigurnost proti vlotu.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6

Najboljši božični dar je za odrasle stroke je
tretji zvezek
Zadovoljstvenih anekdot.

Dobi se v vseh knjižarnah.

7764

TORINO-FIAT 505

se ugodno prda. 30 HP.
Sestavljen, štiri cilindri, načinovanega tipa,
tri meseca v rabi. Garan-

tirano brezhiben. Nasl.

pri upravi Slov. Naroda.

7510

Zalog in izposojevalnica na boljših klavirjev, pianinov in harmonijek Stelway, Bösendorfer, Förster, Höglz., Hofman, Original Stein, Czakpa etc. — Prodaja tudi na obroke — Ponavila in ugaševanje najcenejše. — Najzbornanje violino, godala vseh vrst in najboljše strune engros detail.

142n

6692 Med dobrimi načini so:
„PFAFF“ Šivalni stroji
za rodbino, obrt in industrijo.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.
Vedno jamstvo — Ponk v vezju brezplačen!

I.G.N. V.O.K., Ljubljana
NO. O. ZESTO, Glavni trg, Sodna ulica 7. Kralja Petra c. 12.

TRANSMISIJE
osovine, ležaje, remenice, spojke, postavne
obruče it. d. isporučuje uz naj-
nije tvornicne cijene:

Industrijsko d. d.
„ALAT“
Tvornica strojeva i alata
Z A G R E B
7651 Telefon 4-11 Galjeva ul. 59.

Št. 29.301/24/ref. IX. 7761

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo zidarstvih, mizarskih, steklarstvih, dobovo pločevinskih črk in emajliranih črk za adaptacijo in opremo prodajalne mestne elektrarne v magistrinskom poslopju na Mestnem trgu št. 2.

Tozadevni podatki se doberi v mestnem stavbnem uradu med uradnimi urami.

Ponudbe le vložiti do 24. decembra 1924, do 11. ure dopoldne v gori imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 19. decembra 1924.

ROYAL MAIL LINE
Km. angleška poštna poslovnina India — Generalno zastopstvo za krajevino S. H. S. Zagreb, Trg L. Štev. 17. 2658

Rodoviti potniški promoci:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo. —

Odprava potnikov v prvem, drugem in trejem razredu.

Kabinu tretjega razreda z dvema in štirimi postajališči.

Podzastopstvo:

Beograd, Karagićeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —

Veliki Bečkerék, Kralja Aleksandra n. 4. — Bitoli, Boulevard Aleksandra 163.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogora:

Slovenske Prometne banke v Sarajevu in Gradiški.

Bruselj, Keregovska ulica 10. — Dalmatija in Crnogora:

<div data-bbox="42 1689 299 1699" data-label="

Na debelo!

Slavna društva se opozarjajo, da se dobe slăšice in čajno pivo iz najboljšega izdelka po najnižji ceni samo pri **Prvi slovenski slăščarni RUDOLF BISCHOF.**
Rožna dolina 233. — Dostavljam in na zahtevo cenjenih načinov grem tudi na dom. Točna postrežba!

Na drobno!

Slavna društva se opozarjajo, da se dobe slăšice in čajno pivo iz najboljšega izdelka po najnižji ceni samo pri **Prvi slovenski slăščarni RUDOLF BISCHOF.**

Kje bi kupil za Božič?

Vsekakor v trgovini **DOLENC**, Sv. Petra c. 8
v Ljubljani

kjer je na razpolago raznih igrač, moških srajce, kravat, volne in parfumov; vse po zmernih cenah.

6910

Pojdem terej tja!

Najboljši šivalni stroj: so edino le

Josip PETELINCA
znamke

Gritzner in Adler
za rodbinsko in obrtno rabo
Ljubljana
2715

blizu Prešernovega spomenika

Vodilna garančija - Pouk v vezenju brez plačenja

Hvaležno, praktično darilo. Zanimivo in napeto čitivo.

Tarzanove povesti

- I. Tarzan, sin opice (302 strani)
- II. Tarzan in svet (308 :)
- III. Tarzanove živali (276 :)
- IV. Tarzan sin (352 :)

7730

Cena za vsako knjigo broš. Din 30—, vez. Din 36—.

Naročila sprejemata Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

Hvaležno, praktično darilo. Zanimivo in napeto čitivo.

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

7730

Gospodarstvo.

Neprični bančni pogoji in Narodna banka.

V knjigi zagrebškega bančnega strokovnjaka Stanislava Kukle »Bančne obresti in bančni dolžniki« najdemo kot zaključni rezultat podrobnih stvarnih izvajanj o kreditnih pogojih, ki so v rabi v jugoslovenskem bančnem svetu, predlog na Narodno banko, ki zasluži, da se zanj zanimajo tudi slovenski industrijci in trgovci, skratka vsi krogci, ki trpe zaradi vsespolnega posmanjanja kredita in neznotnih, danes veljavnih kreditnih uzance.

Stanislav Kukla opozarja najprvo, da je zahteva po znižanju obrestne mere splošna in da se polavlja glasovi, naj Narodna banka kot naša osrednja finančna institucija podvzame inicijativo. Navaja primer iz predvojne Srbije, kjer je bančni kredit dosegel zelo visoke obrestne mere, ki pa so bile običajne skoraj po vseh krajeh današnje Jugoslavije, dočim se je dobival mnogo ceneje bančni kredit po ostalih pokrajinih bivše Avstroogrške. Narodna banka je tedaj zaradi te kreditne draginje o priliku izpremembe zakona o Narodni banki leta 1903 vtaknila nov člen 6., ki se glasi: »Narodna banka daje krečte samo tistim domaćim denarnim zavodom, ki od svojih dolžnikov pod nobenim naslovom ne zahteva večjih obresti kakor 3 odstotke nad obrestno mero, ki jo Narodna banka zahteva od svojih zasebnih dolžnikov. Narodna banka je namreč pred vojno dala dve vrsti kreditov. Zasebnikom je računava po 1 odstotku dražje obresti nego bankam. Za banke je določila 6 odstotkov, za privatnike po 7 odstotkov. Pri tej priliki pristavila Kukla, da vela tudi za obrestno mero prastaro načelo o ponudbi in zahtevi in da se obrestna mera kot takva ne deli regulirati z državnimi zakoni. Vprašanje se pa lahko uredi na ta način: Narodna banka odredi z zakonom ali pa z navadnim predpisom, naj se cena kredita določi in računa s fiksni odstotki na temelju obrestnih števil, torej z gotovim odstotkom nettoobresti. Če zahteva in silijo razmere, da je kredit drag, naj bo drag, toda potrebno je, da se obrestna mera točno stipošira in določi in da se ne računa noednimi bančnimi komitentom pod firmo raznih provizij prekomerne obresti. Naj se da industrijetem in trgovcem ter ostalim gospodarskim krogom možnost, da vnaprej kalkulirajo ceno dovoljenih kreditov in naj se ta dogovorjena cena pri zaključkih kontokorentov ne veča z umetnimi in prikritimi določili na dvojno in trojno višino! Narodna banka lahko analogno z zakonom iz leta 1908. sklene, da morajo odsej denarni zavodi računati svojim komitentom obresti v fiksnih odstotki na temelju obrestnih števil. — Bančni zavod, ki se pregešti proti temu sklepnu, naj ne bo več deležen kreditov Narodne banke. S tem se še ne določa višina obrestne mera same, torej cena kredita, ki se mora prekošlj prepuščiti svobodni konkurenči na trgu. Pač pa bi se na ta način preprečila manipulacija manjših bank in sploh postopek, da se komitentu računa 30 odstotkov, 40 odstotkov in mnogo večje obresti, dočim se je prvotno govorilo samo o kahih 18 odstotnih, 20 odstotnih ali 30 odstotnih. Višina obresti naj se določi in pogradi s fiksni, laikorazumljivimi odstotki. Pisatelj poziva ob sklepu svoje knjige gospodarske organizacije, da se zavzamejo za njegov predlog.

Izmenčenje borznih uzance.

Sredi tega tedna so se vršile v Beogradu konference zastopnikov beogradskih, novosadske in zagrebške borze, na katerih so se razpravljali predlogi glede poenostavljenja in izjednačenja borznih uzance v naši državi. Ljubljanska borza ni bila zastopana, pač pa je zahtevala, da se ji predložijo tozadveni zaključki in predlogi. V dvodnevni diskusijski so delegati obravnavali vsa vprašanja in sklenili glede uzance borznih kupcij z efekti, devizami in valutami slednje:

1. Naproša se trgovinski minister, da čimprej doneše novi zakon o borzah, ker sedaj na zagrebški in beograjski borzi veljavni zakoni ne odgovarjajo gospodarskim in trgovskim razmeram naših države.

2. Borze se pozivajo, da čimprej urede svoje uzance in da izjednačijo borzne statute, ker je to neobhodno potrebno za pravilno in lahko poslovanje borz. Za vse borze naj veljajo ene in iste uzance.

3. Kurtaža, administrativne takse in takse za akcijo naj bodo enovrstne. Gledate članarine se prepriča poedinim borzam, da jo določajo same po svoji uvidevnosti in v svojem delokrogu. — Naproša se finančnega ministra, da na državne stroške instalira veliko brezžično postajo, ki bo sprejemala borzno poročila iz vsega sveta in jih oddajala našim borzam. Borze same naj instaličajo manjše aparate, da lahko obvezajo denarne zavode o svojih kotacijah.

4. Sklene se počakati, da dovrši novosadska borza svoje uzance za proekte, nakar se novosadski načrt predloži ostalim borzam in se bo skupno sklepalo o definitivnem izjednačenju vseh teh uzance. Zagrebški borzi se natajajo, da dovrši uzance za trdi les, ljubljanski pa za mehki les.

Valutni pregled.

Najvažnejši dogodek minulega tedna so bile v smislu političnega in gospodarskega razvoja Evrope državnozborške volitve v Nemčiji. Te volitve pomenijo poraz ekstremnih strank. Pokazale so željo nemškega naroda, da realizira v mirnem razvoju in sporazuju z drugimi narodi svoje gospodarske in politične ideale.

Angleški funt je nekoliko poskočil napram dolarju in drugim valutam. 12. decembra je notiral v Londonu 4.6875 ameriških in 4.7125 kanadskih dolarjev ali 11.627 holandskih goldinarjev, napram 4.675 ameriških, odnosno 4.6762 kanadskih dolarjev oziroma 11.553 holandskih goldinarjev. 5. decembra. Konstantni porast angleškega funta napram dlarju je večinoma posledica pritoka zlata iz Amerike. Sploh si ameriški bančni krogri prizadevajo, da se vse evropske države, začenši najprej z Anglico, povejo z zlatom kot etalonu.

Francoški frank je nekoliko padel napram dolarju in angleškemu funtu. 12. decembra je notiral dolar v Parizu 18.82, funt pa 88.05 francoških frankov, napram 18.325, odnosno 85.69 franc. frankov 5. decembra. Bljanciranje državnega proračuna za leto 1925. je naletelo na prečiščne težkoce. Prvi osnutek finančnega ministra izkazuje prebitek v znesku 38 milijonov frankov. Ko je pa parlament zvišal nekatere posevne v izdatkih in znižal nekatere državne takse, je referat finančne komisije izjavil, da izkazuje novi proračun 550 milijonov deficit.

Svicaški frank je nekoliko padel napram angleškemu funtu in dolarju, poskočil pa napram francoškemu franku. 12. decembra je notiral funt v Ženevi 24.252 švicarskih frankov, dolar pa 5.165 švicarskih frankov; 100 francoških frankov je notiralo 27.525 švicarskih, napram 24.195 in 5.1637 švicarskih frankov za angleški funt in dolar ter 28.50 za 100 franc. frankov 5. decembra.

Vladimir Levstik:

Moralen doživljaj.

Sedeli smo v kavarni okoli sivomarmorne mize in modrovali — vsak si lažko misli, o čem. Ura je bila pozna, obrazi gostov so postajali zaspani; prava pepelnica tegoba je prepajala dimni zrak.

Stari profesor, ki je bil z nami, nam je tel ugovarjati v imenu morale in je mimo tega zokaj ostro izrazil svoje azaničevanje do »izgubljenih« žensk.

»Nu, dovolite,« se je oglasil inženjer Strnad, »jaz pomnem v svojem življenju prigodo, ki je zelo poglobila moje nazore o moralni; in vendar je jena junakinja baš ena teh izgubljenih.«

»Oho!« je prisluhnila vsa družba. »Čujmo, čujmo! — Lepa morala in lepi nazori! — To nam moraš povediti.«

»Nu prav. Nekdaj bi me bilo sram, a zdaj, gospoda, sem z vami vred v tistih letih, ko sme vsak človek priznati: enkrat sem bil tudi jaz bečak — ali zver, če hočete — še rajši pa oboje. Tako je bilo pri meni in govoru tudi pri vas. Bil sem mlečnobar začetnik v teh stvareh in sem užival vse privilegje nerodnih let. Smel sem uganjati neuromnosti, ki mi danes ne bi

Belgijski frank je nekoliko padel napram švicarskemu in poskočil napram francoškemu franku. 100 belgijskih frankov je notiralo 12. decembra v Parizu 91.95 francoških, v Ženevi pa 25.25 švicarskih frankov, napram 90.70 franc. in 25.80 švicarskih frankov 5. decembra.

Italijanska lira je nekoliko poskočila napram francoškemu in padla napram švicarskemu franku. 12. decembra je notiralo 100 lir v Ženevi 22.237 švicarskih, v Parizu pa 80.70 francoških frankov, napram 22.30 švicarskih, odnosno 79.60 francoških frankov 5. decembra. Italijanska trgovska bilanca izkazuje letos v primeri z lanskim letom znatno izboljšanje. Od 1. januarja do 30. septembra je znašal Italijanski uvoz 13.787.000.000 lir, izvoz pa 9 miliard 774 milijonov, napram 12.676.000.000 uvoza in 7.319.000.000 izvoza v istem času lanskega leta.

Nemška marka je ohranila svoj stabilni tečaj, ki se zelo približuje zlati paritetu. V Pragi notira 100 mark stalno 811 čeških krov. Položaj nemške industrije se konsolidira. V zvezi z zunanjim posojilom za industrijo je zadnje čase zelo napredoval proces njenega karteliranja in sindikiranja. Državna banka je začela pogašati posojilo v znesku 800.000.000 rentnih mark, nato pa od rentne banke v svrhu podpore industriji. Obenem se je zmanjšal obtok novčanic in tudi bančne operacije državne banki.

Turška lira je v splošnem poskočila napram vsem valutam. 10. decembra je notirala v Carigradu 0.5475 dolarja ali 2.82 švicarskih frankov, napram 0.54 dolarja in 2.79 švicarskih frankov 3. decembra.

Avtrijska krona je radi svoje odvisnosti od dolara za spoznanje padla napram švicarskemu franku. 12. decembra je notiralo 1 milijon aK v Ženevi 72.75 švicarskih frankov, napram 72.85 švicarskih frankov 5. t. m. Na Dunaju je padel francoški frank. ki je notiral 5. t. m. 3903 aK, 12. t. m. pa 3818 aK. Angleški funt je poskočil v istem času od 333.000 na 334.000 aK, dolar pa notira stalno 71.060 aK.

Ceškoslovaška krona je ohranila svoj stabilni tečaj v Ženevi. 100 Kč je notiralo v Ženevi 5. in 12. t. m. 15.575 švicarskih frankov. V Pragi je nekoliko poskočil češki frank in angleški funt, dočim sta belgijski in francoški frank nekoliko padla.

Romunski lej je znatno poskočil na pariški borzi. 12. t. m. je notiralo 100 lejov 9.60 francoških frankov, napram 8.90 francoških frankov. V Bukarešti so vse valute padle. Angleški funt je notiral 12. tm. 940 lejov, dolar 199.50, napram 955 in 204 lejov 5. t. m.

Naš dinar je tudi pretckl teden konstantno naraščal napram vsem valutam. 12. t. m. je notiralo 100 dinarjev v Ženevi 7.75 švicarskih frankov, napram 7.60 dne 5. t. m. V Pragi je notiral istega dne 50.875 Kč napram 50.125 dne 5. t. m. Lahko računa, da naša valuta še nekoliko poraste, nato obdrži svoj stabilni tečaj, če ne bo v notranji ali zunanjji politiki Jugoslavije kakih večjih sprememb.

Bolgarski lej je nekoliko padel v Ženevi, kjer je notiralo 12. t. m. 100 levov

3.75 švicarskih frankov, napram 3.775 dne 5. tm. Trgovska bilanca Bolgarije je bila tudi v novemboru aktivna.

—g Reforma in izmenčenje naprednih davkov. Finančno ministrstvo namerava v kratkem objaviti ves material o izmenčenju in reformi naprednih davkov. Tiskalni bodo predlogi večine in manjšine prve komisije, ki je izdelala se za časa dr. Kušmanija kot finančnega ministra prvi predlog. Ker ta predlog ni bil veljaven, je bila odrejena nova komisija, ki je spreminila ta pravni načrt v toliko, da je odklonila davek na imetje. Finančno ministrstvo razpolaga s temi načrti, pri čemer je bil natisnjeno v razdeljenem med člane finančnega odbora. Zdaj se natisnejo vsi trije obenem s posojilnimi komentari in predlogi vseh načrtov. Tudi dr. Ahret stremi po nadaljnem zmanjšanju uradniškega aparata, toda skupno z upravnimi reformami. Do 4. oktobra tek. leta znaša število odlovljenega odbora od začetka sanacijškega dela 70.572. Povprečno se lahko sedaj razčina z mesecnim odpostom 1000 državnih uradnikov, v resnici pa je število nekoliko večje, ker gre pri tem tisoču samo za odpravljene odbore. Skupno število državnih nameščencev v višji upravi je znašalo 4. oktobra tl. 58.803 in v državnih obratih 118.157, torej skupno 245.960 napram 245.000 v oktobru 1922. Tekom dveh let se je torej stanje reduciralo za več nego detrinato.

—g Glede dalmajske poštne hranilnice se vedijo med našo, italijansko in češkoslovaško vlado pogovori, da bi se skupno nastopilo v vprašanju imetja te posojilnice. Francija, Anglija in Belgija nočejo dvigniti sekvira v te imovine. V Rimu je sedaj sestanek naših, italijanskih in češkoslovaških predstavnikov, da se dogovore glavni momenti skepnega nastopa. Jugoslavijo zastopa ravnatelji poštnih hranilnic v Beogradu Fran Pavlič.

—g Municipalizacija sprejemanja in odhaljanja mleka v Milatu. V vsakem velikem mestu se prada mnogo slapega mleka. Nič slajo zahteva mleko po ceni. Vse to se čuti tudi v Milatu. Občinski odbor se je bavil pred kratkim z raznimi pritožbami glede mleka, ki se razpečava v mestu. Po dolgem posvetovanju se je odbor oprijet misli, da bi bilo dobro, ako se izvede municipalizacija sprejemanja in oddajanja mleka v mestu. Napravljati bi se tri sredista, na katerih bi se sprejemalo in pregledovalo vse v mestu došlo mleko, ki bi se očistilo in spravilo v zaprite steklenice. Hocé se doseči čistost mleka, nepokvarjenost in primerno cena. Predno pa se bo mogel ta načrt udejstviti, odpošljiti municipij dva svoja uradnika v Nemčijo in na Dansko, da si tam ogledata slične naprave po mestih in poročata, kako so se dosegli obnesti, da se na to ali izvede ali pa opusti omenjena misel municipalizacije.

—g Tretji mednarodni kongres trgovskih zbornic se bo vrnil prihodnje leto v Bruslju od 21. do 26. junija. Tudi naša država bo na kongresu dobro zastopana.

pa temu, da sem imel jaz v svoji sobi neprestano občutek, kakor bi jo posečal v moji odsotnosti še nekaj drugi. Časih se mi je videlo kaka stvar premaknjava, časih so viseli v zraku parfumi, ki jih nisem nikoli uporabljala. Sočil sem, da šario pri meni gospodinjne hčere, kadar me ni doma. Kje bi slutnil, da ima grdo Stojkovič ključ do mojih vrat — tisti ključ, ki sem ga iskal kmalu po njejov vseljavi tri dni zaporedoma, menec, da sem ga izgubil ali založil!...

Izdal se je sam in to povsem iznenada. Nekega večera sva sedela prav takole v kavarni — ne v tel, ampak v majhnom lokalčku, kamor so hodile polne babnice klepetat, zvečer študentje pit in ponoči krokarji čakat zore. Pila sva čaj in modrovalo na ljubezni — smeh me lomi, ako se spomnim, kako! Moje razpoloženje je bilo do skrajnosti idealno in deviško, a Stojkovič, dobra duša, za je imel pošteno v laseh in je kar buljil okoli sebe, kako bi jo polomil. Res mi zagleda pri sodenji z mizo žensko, visoko, dokaj zalo plavolasko, ki je sedela čisto sama in pomembivo streljala z očmi. Preden sem ga utegnil zadržati, je že uskočil k njej in povabil tudi mene. Šel sem — kaj pa sem hotel? Toda njen zdelani obraz je njenje plakal, temno obrobil,

ne oči so mi bile zoprne v moji takratni platonški zatelebanosti. — Naveličal sem se in odšel v sosednjo sobo. Ko sem doigral z nekom partijo šaha, sem pogledal nazaj, da bi šla Stojkoviča ni bilo nikjer, Izginil je kakor kafra — in krasotica z njim, to se zna! Nu, Bog blagoslov! S farizejskim zadovoljstvom sem pomisli, koliko slabši od mene je ta človek, ki valja svojo mladost po blatu nizkih grehov... In sem naročil butiljko vina, če morda se vrne. Čez pol ure je res prišel. Da ste videli njegov obraz — joj, kakšna krvna slika skrbi, zadrege, strahu, vsega drugega, samo kesanja ne!

Uganite, kaj se je zgodilo!... Povedal mi je vse. S pijano brezstidnostjo je priznal, da je odvel žensko

To in ono.

O Mekki in kalifatu.

Dobra dva meseca je tega, ko so čete sultana Ibu el Seula zasedle Medžas in prispele v Mekko, najsvetješte mesto Islam. Jasno je, da bo absolutni gospodar Mekke obenem tudi kalif. To je bil tudi glavni motiv, ki je vodil Ibu el Seula, voditelja Wahhabov, da je napadel Medžas z namenom, da se polasti svetega mesta Mekke. Sicer pa ni točno znano, da-lj se mu je posrečil ta načrt, ker od 20. oktobra dalje ni nobenih poročil iz Arapije. 14. oktobra je odstopil kralj Huseju, veliki šerif Mekke, ki je sklenil zapustiti Medžas in prepustiti prestol svojemu sinu Aliju. Ko je star kralj odpovedal, je sklenil njegov prestolonaslednik organizirati svoje pristaže v Džedahu, da nastopi v ugodenem trenotku proti Wahhabitom. Zadnja poročila iz Arapije veste, da je džedahaška armada slabo oborožena in da je Wahhabiti v vseh ozirih znatno nadkriljujejo. Zelo zanimivo bi bilo vedeti, koga bodo podpirali Angleži: ali Ibu el Seula, ali Aliju. V konvenciji med angleško in hedžasko vladovo so se proglašili Angleži za zaščitnike hedžanske vlade. Navzlič temu niso videli, da Anglia ni podpirala kralja Huseja, ko je bil v nevarnosti njegov prestol. Veliki Šerif je opomnil vrhovnega angleškega komisarja na obljubo, ki jo je dala njegova vlast, sklicujči se na tačno konvencijo iz leta 1920. Angleški vrhovni komisar je izjavil, da njegova vlast ni obljubila pomoci kraljevi osebi, temveč samo hedžaski vlasti, ki pa po njem njenom je nihov vlasti. Poleg tega bi pa ne moreti poslati nemuslimske čete na pomoč svetemu mestu, ker sploh je hotel sredi XIX. stoletja ne le privesti islam nazaj k antičnemu temeljem, temveč postaviti proti njemu tudi novi princip. Poniekod je obsegala nejasna teologija – bazilem, praktično etiko, ki je zahtevala zlasti pospeševanje v utrditev moralnih rodinskih vez ter omestitev ženske neodvisnosti. Slednjič se je lotila celo političnega življenja in začela boj proti gotovim stanovom v Perziji, Wahhabitski pokret, ki je nastal koncem 18. stoletja in ima danes velik vpliv v moderni Arabiji, je smatrati za energični in nagli korak nazaj, Mohamed Ibu Abdil el-Wahhab je hotel vrniti Islam nazaj v srečno dobo, ko je bil kalifat v Mekki še sveta in nadveč zvišena ustanova. Za dosego tega cilja je bilo treba najprej odstraniti vse ovrte. Zibelka wahhabizma je tekla v Džedahu in pokrajnah ob Perzijskem zalivu. To pokret je hotel očistiti Mekko kacirskih običajev in moralnih blodenj, ki vladajo v novejšem času v svetem mestu. Obenem hoče odstraniti bogoskrbski kult preroka iz Madine. Z vzvišeno uravnostjo združuje Wahhabiti povratke k ustremu izročila, ki tolmači bistvene težnje islama, in zdi se, da se ne moreti spriznati z intelektualnim potretem modernega sveta.

Potisnjiv in malo beduinsko državo, je imel wahhabizem samo ta pomen, da je bil opasan Mekki kot središču islama, kamor prihaja vsako leto nebroj vernikov na božjo pot. Poleg svojega nauka o povratku islama v prvotno stanje so sprejeli Wahhabiti tudi moderne božne sredstva. Zato so v ugodenem trenotku izvršili v par mesecih to, kar jim nalagajo principi njihove sekete. Odslej imajo odločilni vpliv na vse islamski svet, zlasti pa na sveto mesto Mekko. Božja pot (hadž) je najoriginalnejša muslimanska verska institucija, ki ima tudi največje politične in gospodarske posledice. Svoj izvor ima ta institucija v najstarejših običajih semitskega sveta; ona zbirava vsako leto v Mekki in Medini nad 60.000 muslimanov in kot zbirališče edina resnična vez med raznimi muslimanskimi državami, edina možna priložnost za vseislamski pokret. Božja pot je velik obred muslimanskega življenja. V Mekki se zbere enkrat na leto tisoč v tisoč muslimanov. Tu je pravljeno mesto, kjer je lahko raz-

svojat! ... To reši, sem vzel usodni ključ, katerega mi je spokorno molil pod nos, da bi me utolačil, in sem jo ubral proti domu, tresič se in šklepetajo z zombi od zagonetne togote. Stojkovič, ves neumen od zadreg je vpijanosti, se je motovil za manj v ne-prestano nekaj momljal in prigovarjal. Nisem ga hotel poslušati. Besnот me je kar nesla naprej. Odklenil sem hišno vrata in dospel v drugo nadstropje, kjer sva stanovala, ne vprašajoč se, kaj pravzaprav mislim storiti. Moje okno je bilo na dvorišče in mimo okna je vodil hodnik, kakor je navada po starh domovih. V sobi je bila tema, ženska je očvidno utrnila električno; pretete se je udomačila v tujem stanovanju! Tedači me je navdahnilo ... Vstopil sem po prstih in užgal električno luč. Stojkovič mi je sledil; ujet se je za vogal pisalne mize in bedasto izbuljil zraka, čakajo, kaj bo ...

Splazil sem se k postelji ter zadržal dih. Neznankino telo se je vitko risalo pod odejamini in njeni svetli lasje so se usipali po moji blazini. Na jenem licu je drevneta topa blaženost upehane živali, ki se je zarila v prvi briog in zaspala kakor ubita. Sopla je glasno in slastno ter v spanju mlaskača z ustnicami; gotovo je sanjala o jedi ... Preko stola je ležala obleka, ki jo je v naglici zmatala s sebe: bluza s prepotenimi paduhami, ogoljeno črno krilo, umazan steznik in košulja z razcefranimi čipkami, ki je zoporno disala po znoju. Na teh sta se valjali dve nogavici brez stopal med dvojico

klavnih čevljiv s pošvedranimi petami. Toda — nisem jih utegnil gledati. Snel sem koročač, ki je visel ob zglavju moje postelje, in sem počasi odgrnil odejo. Nekaj divnega mi je zabeležalo naproti ... Povem vam, prijatelji, tako krasnega in tako popolnega telesa nisem videl ne prej ne pozneje! Menida sem v tistem trenotku celo občutil, da je delanje, ki ga hočem storiti, živilska surovost, vredno najbolj zavrženega podleža in divjaka. A kaj, ko je bilo prepozno? Že sem dvignil roko, že sem zavilh tel; dobro veden, da lažem s tem, ko ga vliham nad njo in ne nad svojo lastno prokleta nizkoto, sem jo usekal z vso silo preko golih ledij.

Zajecala je, skrivila se kakor črv in planila kviku. Preden se je osvetila, jo je zadelo pet, šest udarcev po rameni, po prsih, po stegnih in po laktah. Rdeče proge so se užigale na njeni beli polti; temne kaple so skakale iz njih in bežale niz dol proti krilu kakor živalce, nekakšne blažne žuželke, ki niso vedeče, kam bi se skrile ... Nesrečnica ni niti poizkusila zavpliti; vedela je, da ne sme. Ne da bi mi pogledala v obraz, je jela z eno roko metati oblico nase, braneč se z drugo, da je ne bi zadel po očih. In pri tem se je ves čas zvijala, drgetala ob bolečin, šklepetala z zombi in stokala z zamirajočim glasom:

»Ne, ne, gospod ... nikanite, prizaneselite! ... Saj pojdem, saj že grem, oh gospod! ... Ljubi, zlati gospod, nikanite ...«

(Dalek zrakojšek)

Oba zločinka Haarmann in Grans sta hudaokrovno vstopila v dnevno. Ob 10. je

vnešti in zločinkati verno ljudstvo, kjer začuti veraki fanatizem, pomešan s političnostmi in prosvetilni momenti, globoke sledove v duši vsega mohamedana.

Pod zaščito Anglike, obkoljene na zunem z njenimi protektorati, na morje pa z bojnimi ladjami in živeče samo na račun svojih vernikov v Indij in na otokih, ne da bi imeli same kolikaj moči, so bile nove pontifikalne Islamske države edina nova in nestanovitna tvorba svetovne volne. Ali se to stanje spremeni? Vsekako. Toda za kakšno ceno!

Vampir Haarmann obsojen na smrt.

V četrtek 17. tm., ki je bil verjetno predzadnji dan procesa, je sodišče stavilo na nekatere priče še zgolj formalno vprašanja, splošno zanimalne navzočih pa se je koncentriralo na mnenje, odnosno na sodobništvu. Od mnenja katerih je odvisna Haarmannova usoda. Kot prvi izvedenec je podal svoje mnenje profesor dr. Schulz, ravnatelj psihijatrične klinike na univerzi v Göttingu. On je Haarmanna več mesecov razdrobal in je tudi prisostvolil celih razprav. Izvedenec je sprva obširno poročal o Haarmannovi osebnosti in ugotovil, da je Haarmann svoje zločinsko nрав dejoma povedoval. Nato je izvedenec povdarijal motive, ki so dovedli Haarmanna do umorov in po njegovem mnenju uporaba paragrafa 51 ne pravilno. Izvedenec je izjavil, da je Haarmann svoje zločinsko nрав dejoma povzročil Haarmannova osebnosti in ugotovil, da je Haarmann svoje zločinsko nрав dejoma povzročil Haarmannova osebnosti. Izvedenec je izjavil, da je Haarmann svoje zločinsko nrawnje izvršil na nekaterih vseh zločinovih, ki so bile vključene v proces. Izvedenec je izjavil, da je Haarmann izvršil svoja dejanja pri popolni zavesti ter je izključil vsak dvem, da bi bil Haarmann umoven, ali da je zločine izvršil dejanje morda v hipni blaznosti. Haarmann je moralična propalica in tudi ni izključeno, da umorov ni izvršil v seksualnih strasti, marveč le, da pride do oblike svojih žrtev. Kot tretji izvedenec je izrekel avočine mnenje dr. Brandt.

Po mnenjih sodnih izvedencev je povzročil besedo državni pravnik dr. Wagnerschiffer, ki je v podrgovurnem govoru že enkrat ugotovil ves dejanski stan in dostenil, da je obtoženec 9 umorov pričlan, v 12 slučajih pa je zanikal krivdo. Državni pravnik je na temelju dokaznega materiala vprašan, da je Haarmann izvršil vse umore; izključil je le en slučaj, slučaj Hennies, v katerem je dana možnost, da sta sodelovala Grans in Witkowski, kar se Haarmannu ni moglo dokazati. Da državni pravnik za popolnovo pojavnjenje, dasiravno se ni moglo ugotoviti, kam da je Haarmann spravil delo trupla. Umori so bili izvršeni iz gole sadistične naslade in Haarmann je bilo vseeno, da-li dobri tudi oblike umorjev. V ostalem je Haarmann več priznal, kot se mu je moglo dokazati in molčal je le, kadar je menil, da si bo poslabšal položaj. Haarmannov zagovornik, dr. Bensey je izjavil, da z ozirom na mnenje psihiatrov pač ne more ničesar storiti s svojimi klienti, ne more tudi staviti vprašanja za uboj, ker se temi protivi njegovemu čutu in njegova vest in istotako ne more pletidati na umor. Prosil je le, da se Haarmann oprosti petih umorov, ki jih je zanikal. Haarmann, kateremu itak ni bilo niti lečenje na svojem življenju, je resnico ljubno priznal vse svoje zločine in izrečeno je površal, da teh petih umorov, katerih je bil obdelzen na podlagi sum na izvršil. Zato je zagovornik apelliral na porotnike, da sodijo pravicho v slučaju, ki so bili Haarmannu dokazani, da pa ga oprostijo v slučaju, kjer ni bila njegova krivlja dokazana. S tem je bila razprava v četrtek končana.

Haarmannov ponos — rad bi bil slaven.

Zanimiv je bil razgovor, ki ga je imel Haarmann z enim izmed izvedencev. Izjavil je: »Vsakokar pa postarem slaven mož. Če mi ne bi toliko umoril, ne bi bil tako slaven ... Svoje slave se je ráodal kakor otrok. Dalje je predlagal izvedenemu, da spise o njemu knjigo «Haarmannovo življenje». Od čistega dobitka naj dobil Grans polovico, izvedenec pa polovico. Haarmann si želi tudi nagrobeni spomenik s sedečim napisom: »Tu polčiva mrtvila in vampir Haarmann. Vsake leto, dne 25. oktobra na poloti Grans venec na njegov grob.«

Haarmann si je že večkrat zaželel dneva svoje usmrtnite. Hoče, da ga oblagovijo, dokler bo še gorak in sicer na Klagesmarktu v Hannoveru. On upa, da bo njegova justificacija posnetna za film in da bodo še pozni rodovi govorili o njem in njegovih slavah ...«

Obsodba.

Is Hannover 19. t. m. nam javljajo: Danes ob 10. dop. je bil zaključen proces proti krvolovnemu mordilcu Haarmannu in njegovemu tovarišu Gransu. Proses je trajal 11 dni. Naval občinstva je bil velikanski. Pred objavo razsodbe je že raznesla vest, da je prispel iz oddaljenega kraja neki neznan Slovec, ki je sklenil Haarmannu ustreliti za slučaj, da bi ga sodišče predlagalo v pomilovanje. Varnostne oblasti so zato vsakega poslušnika pregledale in preiskale, če ima revolver. V dvoranu je bila postavljena močna straža.

Ko so Haarmanna iz jutrijne peljali v sodno dvorano, je neki kinooperator vzil svoj aparat, da bi tako ovečkotal Haarmannovo pot k sodbi. Haarmann je to zapazil ter je cincino pristavljal: »Hvala Bogu, pride vam počitki vsega svojega življenja. Starost je duševne stanje, ki je povzročeno po dnevnom prepričanju. Le tolko ste star, kolikor so počitki.«

Oba zločinka Haarmann in Grans sta hudaokrovno vstopila v dnevno. Ob 10. je

vstopil sodni dvor in predsednik je predčital sodbo.

Haarmann je bil spoznan v 24 slučajih za krivega zločina umora in obsojen na smrt. Grans je bil obsojen tudi na smrt radi enega slučaja umora in na 12 let začrti soudetve zločina.

Po prečitanji razsodbi je predsednik vprašal Haarmanna, če sprejme smrtno obsodbo. Haarmann, ne da bi pokazal najmanjji znak razburjenosti, je kratko izjavil: »Sprejemam obsodbo v polnem obsegu. Zagovornik je skušal Haarmannu odvrtni od te izjave, toda Haarmann je se enkrat ponovil: »Zelo dolgo sem si prav dobro premisli. Sprejemam obsodbo.«

V razlogih navaja sodba, da je sodišče prisko do prepiranja, da Haarmann ni duševno bolan, da ni božasten in da je vse zločine izvršil v stanju polne zavesti. Sodnišče je dalej prepirano, da je Haarmann vse zločine izvršil namenoma in prevdarno. V enem ali drugem slučaju so vplivali morda tudi spolni nagoni, vendar sta bila glavni glinili sili pri vseh zločinah velika dobitka, željnost in sebičnost.

V treh slučajih je moralno sodišče na podlagi dokaznega materiala Haarmanna oprostilo.

Usoda Haarmannova je zapečetena. Vprašanje je le, ali usmrte Haarmanna se pod Božičem ali po praznikih. Grans je prebil za pomilovanje.

Zadnji čas

je za onega, ki si namerava nabaviti zimsko okušnijo ali obliko in obenem izkoristiti nagrado v gotovini, ki jo daje nepravilen do 31. t. m.

Drago Schwab, Ljubljana. 66 t.

O. S. MARDEN:

Ali si hočete ohraniti mladost do visoke starosti?

Prevel dr. F. S.

1. Gojite vztrajno mladostne misli.
2. Varujte se straha v vseh njegovih podobe in izrazih.
3. Zavrnite staranje s tem, da ne stejetete vedno svojih let in da ne ugličite vedno.
4. Ne dovolite, da bi vam na dan vašega rojstnega dne prišla na um misel, da ste za eno leto starejši.
5. Vzdržujte se vseh razdražljajočih in posmrjavajočih sredstev. Ta sredstva skrjejo življenje.
6. Bodite mnogo na solncu: Nič kresnega in sladkega ne raste in ne dozoreva v tem.
7. Priroda je velika darilnica mladosti, njen duh je večno mlad. Živite z njim, proučujte ga, ljubite ga.
8. Vzvarjate se nerdenosti in nezmernosti vseh vrst, ker so škodljive. Delo življenja je umerjeno, pravilno življenje.
9. Skrbite za to, da boste duševne pojedevine, prah in možemski pečep odstranili s pogostimi izleti in potovanji.
10. Ne glejte na temno stan, glejte na sončno stan povsod in vedno. Jasne misli odgojujejo senco.
11. Gojite duh zadovoljnosti, vsaka nedovoljnost in razdraženost vam riše preognjivo gube starosti v vaš obraz.
12. Gojite krasne misli, misli harmonije, misli resnice, misli nedolnosti, misli mladosti, ljubezen in ljubezljivosti.
13. Ohranite mladostno misel s svetim in s silnim mliljenjem, ohranite zdravo srce z ljubezljivim in veselim razpoloženjem.
14. Ne živite, da bi jedli, marveč jejeti, da bi živeli. Mnogo naših bolezni je povzročena zaradi nezmernosti v jedi in pijači, z uživanjem neprimernih jedil in z nepravilnostmi v jedi.
15. Ne bodite preveč častiljeni. Rak pretečemo častiljenosti, boditi že marsikatero srečo v skrajšu leta marsikatero rego življenja.
16. Vzrite proč svojo resnost in igrajte se veselo s deco. Neuzite jih s svojo ljubo, da vas bodo ljubili. Tako prideš načelo leta svojemu življenju.
17. Glibite se vsak dan redno na svežem zraku ob vsem vremenu. Sprehajte se, žalite na konju, veselite, plavajte ali igrajte se, toda bodite kar največ močno pri vsakem delu na svežem zraku.
18. Pridenite vsak dan svojemu življenju nekaj krasote, boditi da pregledujete krasne dela umetnosti ali pa da se sprejmete po krasnih pokrajinah ali da čitate izbrane pesmi ali lepo prozo.
19. Bodite delni. Lenoba je največji prisjetnik starosti in nepričakovljena mladost. Redna zapošlenost in duševna delavnost so čudoviti ohranilci mladosti.
20. Čisti zrak znan in doma je neophodno potreben za zdravo in dolgo življenje. Ne dovolite nikoli, da bi prebivali v okuženem zraku.
21. Nikoli se ne primerjajte z drugimi, ki so ista starost kakor vi in nikar ne mislite, da morale biti take zanjanosti, kakor ont in to iz razloga, ker imate toliko let kakor ont.
22. Ne dopustite, da bi kaže motilo pravilnost vašega česa za spanje in odpočitek, marveč privočite si dovoli spanja, zlasti spanja pred počnočjo, ki se mu pravi spanje krasote.
23. Neustalu prijaznost, veselo misel in mir, dakevni in